

ДНЕВНИКЪ

(стенографски)

на

XIV^{то} обикновено Народно събрание.

Втора редовна сесия.

XXVI заседание, петък, 20 ноемврий 1909 г.

(Открито отъ подпрѣседателя г. Н. Гимиджийски, въ 3 ч. 35 м. слѣдъ пладне)

Прѣседателствующъ Гимиджийски: (Звъни)
Засѣданието се отваря.

Слѣдва да се прочете списъкътъ на г. г. народнитѣ прѣдставители.

Секретаръ Г. Копринаровъ: (Прочита списъка.
Отсъствуватъ г. г. народнитѣ прѣдставители: А. Ангеловъ, Т. Андрѣевъ, Ц. Бакаловъ, Ц. Барбаровъ, Д. Бончевъ, С. Бърпевъ, Н. Вельовъ, П. Войниковъ, Никола Георгиевъ, Й. Гунчевъ, Д-ръ С. Даневъ, М. Дановъ, К. Добревъ, Д-ръ И. Дрѣнковъ, А. Екимовъ, Л. Ивановъ, П. Ивановъ, М. Икономовъ, Т. Икономовъ, Н. Коларовъ, Д. Константиновъ, Я. Куцаровъ, М. Кърпаровъ, Н. Къневъ, В. Мантовъ, А. Милчевъ, Т. Михайловъ, Е. Начевъ, Д. Палазовъ, Д. Пенковъ, Д-ръ С. Поповъ, С. Поповъ, Г. Радойковъ, Д-ръ Е. Разпоповъ, В. Стапчевъ, Д-ръ Х. Танчевъ, А. Тараторовъ, Т. Теодоровъ и Д. Христовъ)

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Отсъствуватъ 39 души народни прѣдставители. Има налице нужното число народни прѣдставители, за да се състои засѣданието законно.

Прѣди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, съобщавамъ на г. г. народнитѣ прѣдставители, че е постѣпило едно искане отъ Министерството на търговията и земледѣлието, за одобрение VII-то постановление на Министерския съвѣтъ, отъ 9 октомврий 1908 г., и XXX-то, отъ 31 октомврий 1909 г., съ които е разрѣшено, щото Земледѣлската банка да отпусне, подъ гаранция на държавата, заеми за сѣме и храна на пострадалиятъ отъ сушата и градъ земледѣлци изъ царството. Това искане, понеже е прѣдложение, ще бѣде прѣпратено въ надлежната комисия, която своеврѣменно ще го докладва въ Събранието.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ прѣдставители че е постѣпило запитване отъ радомирския народенъ прѣдставитель г. Д. Константиновъ къмъ г. министра на общественитѣ сгради, пѣтищата и съобщенията, съ което го пита, защо и до днесъ не сѣ изплатени завзетитѣ частни земи, прѣзъ които е минала желѣзнопѣтната линия Перникъ-Радомиръ прѣзъ 1896—97 г. Прѣписъ отъ това запитване ще бѣде изпратенъ на г. министра, който ще опрѣдѣли день, кога ще отговори.

Пристѣпваме къмъ дневния редъ — продължение разискванията по проекто-правилника.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 76, става чл. 75. (Чете)

„Чл. 75. Врѣменно изключване води съ себе си запрѣщение на наказания прѣдставитель да взема участие въ работитѣ на Събранието прѣзъ всичкото врѣме, за което е наложено това наказание, а тѣй сѣщо запрѣщение да се явява прѣзъ това врѣме въ зданието на Събранието, когато послѣдното е на засѣдание.

„Ако прѣдставительтъ, комуто е наложено това наказание, се яви въ Събранието и не се подчини на поканата на прѣдседателя да напусне зданието на Събранието, послѣдниятъ нарежда да се изведе съ сила такъвъ прѣдставитель навънъ и наложеното наказание се удвоява.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Рашевъ.

Д. Рашевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че въ чл. 75 прибавката „за което е наложено това наказание, а тѣй сѣщо запрѣщение да се явява прѣзъ това врѣме въ зданието на Събра-

нието, когато последното е на заседание" — това е много строго. Освѣтъ изключване отъ заседанията, да отиваме дотамъ, щото пъкъ да го не пускаме да влиза въ сградата, било въ бюфета, било въ галерията, азъ мисля, че това не си е на мѣстото.

К. Ватоловъ: Той пледира pro domo sua.

Д. Рашевъ: Азъ мисля, че туй трѣбва да се отмахне: когато се налагатъ наказания, мисля, че трѣбва да бждемъ съобразителни, че да не отиваме дотамъ, щото да не допускаме единъ прѣдставителъ да влиза въ зданието на Събраниято. Затуй, казвамъ, трѣбва да се отмахне това наказание.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Дограмаджиевъ.

Х. Дограмаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Цѣлиятъ този членъ би трѣбвало да се прѣмахне, защото е излишенъ, едно, и защото, освѣтъ туй, има разпореждания, които сѫ много тежки и не съотвѣтствуватъ на наказанието тъй, както то е изложено въ единъ отъ слѣдующитѣ членове, 78. Какво е врѣменно изключване отъ заседанията на Събраниято, всѣки отъ насъ знае. Народниятъ прѣдставителъ прѣзъ това врѣме нѣма право да се явява въ заседание, слѣдователно, не може да говори и не може да гласува. Още като се рѣши изключването му, постановява се излизането му отъ заседателната зала доброволно; ако не ще, разбира се, насила се изкарва отъ залата. Тъй че, излишно е да се допуска опрѣдѣление на това, какво ще каже врѣменно изключване. Ние не опрѣдѣлихме какво ще каже напомняне, нито изобличение, нито забѣлжка — нѣма нужда защо да се опрѣдѣли още и какво ще каже „врѣменно изключване отъ Събраниято“, защото то добръ се разбира. Първо, казахъ, че чл. 75 се явява излишенъ по съображенията, които ви наведохъ. Второ, ясно е, че прѣдставителъ, който е наказанъ, не може да се яви въ заседанията на Събраниято, но да го лишите и отъ възможностъ да се явява въ зданието на Събраниято — това е много тежко: народниятъ прѣдставителъ би могълъ да се яви въ бюфета, въ библиотеката, би могълъ, въобщо, да се яви въ архивата, въ бюро то на стенографитѣ, за да си поправи рѣчта, ако е говорилъ по-рано; защо да се туря туй запрѣщание? Ако е да не се явява само въ залата, въ ложитѣ и галериитѣ, да слуша, понятно, това запрѣщание би могло да се допусне, по нищо повече, защото би било несправедливо. Още по-несправедливо е последното разпореждане на чл. 75, а именно: ако единъ прѣдставителъ, който е изключенъ отъ зданието на Събраниято, се яви въ него, казва се, че той се изгонва насила. Прѣкрасно. Но, освѣтъ туй, удвоява се наказанието съ самия фактъ на изгонването. Е, това е много: не стига туй, че е изгоненъ насила, ами трѣбва, защото се явява въ зданието, да бжде двойно още наказанъ.

Ето защо, азъ мисля, че чл. 75 е не само излишенъ, но и врѣденъ, и би трѣбвало да се прѣмахне съвсѣмъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

К. Мирски: Г. докладчикътъ иска думата. Ако той дава обяснения, нѣма да ставатъ толкозъ разисквания.

К. Ватоловъ: Вълчо Георгиевъ трѣбва да каже думата си.

В. Георгиевъ: Ще я кажа затуй, защото вие въвеждате тукъ такива . . .

К. Ватоловъ: Инквизиторски работи.

В. Георгиевъ: . . . дѣйствително, инквизиторски работи. Азъ не мога да разбера каква цѣль гони този членъ. Единъ пътъ наказанъ единъ народенъ прѣдставителъ съ едно изпѣждане, ще отидемъ по-нататкъ да туримъ даже стражари на вратата, за да не му позволяватъ да влиза въ самото здание на Събраниято. Че въ такъвъ случай вие сравнявате народния прѣдставителъ съ единъ анархистъ, и даже нѣщо по-лошо.

И. Хаджиевъ: Той става вече рецидивистъ.

В. Георгиевъ: Ако единъ народенъ прѣдставителъ нѣма право тукъ да слуша, той има право да отиде горѣ и отъ тамъ да слуша, има право да отиде въ библиотеката да чете или да пише нѣщо; не трѣбва вие да го оставите на улицата, или да го накарате да отиде въ нѣкой ханъ, въ нѣкое кафене или въ нѣкомъ бирария, за да мирише пушека на тютюна на хората. Защо не му позволявате да се ползува отъ всички права, като български гражданинъ, като български избраникъ?

И. Хаджиевъ: Той вече става рецидивистъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Хаджиевъ, нишемъ правилникъ за порядъкъ, а вие нарушавате порядъка.

В. Георгиевъ: Азъ мисля, г-да, че трѣбва малко да се вразумимъ. Не трѣбва да отиваме до такива крайности, щото, когато налагаме едно наказание на единъ народенъ прѣдставителъ, при туй да го накараме пъкъ да върши нѣкои нелѣпности, които той самъ не иска да извърши. Затуй, като прѣдвиждаме, че туй наказание, което вие искате да наложите — едно изключване за нѣколко дена, ще има лошо послѣдствие за народния прѣдставителъ, по-добръ, нека то бжде въ по-лека форма. Попече цѣльта е да се изпѣди отъ тукъ и да не присѣдствува на заседанията, нека не му се позволява да присѣдствува, но да има право да слуша отъ галериитѣ, за да види какво рѣшаватъ него-

витѣ другари, за да не му бѣде послѣ чудно това, което се е рѣшило. Той единъ день може да го прочете въ дневницитѣ, но докато тия послѣднитѣ излѣзатъ, той трѣбва да знае туй, което се рѣшава въ камарата. Прѣдставете си, че вие изключите единъ народенъ прѣдставителъ, който е само единъ отъ извѣстна политическа група; този народенъ прѣдставителъ нѣма възможност да научи отъ вѣстницитѣ всичко това, което се е рѣшавало въ камарата; дневницитѣ ще излѣзатъ подиръ 1—2 мѣсеца и той трѣбва чакъ тогавъ да чете и да узнае туй, което се е рѣшавало въ камарата. Това нѣщо е повече отъ унижително за нашето Народно събрание.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Г. г. народни прѣдставители! Да се обяснимъ, за да не ставатъ излишни обсъждания.

Този чл. 75 въ една много по-мека форма е взетъ отъ чл. чл. 125 и 126 отъ французкия правилникъ. (Смѣхъ)

Х. Дограмаджиевъ: Французитѣ сж много консерватори.

Докладчикъ В. Молловъ: Да, тѣ сж консерватори. Прѣзъ 1890 г., когато този правилникъ е получилъ сила, тогава е билъ измѣненъ, вслѣдствие единъ конкретенъ случай. Единъ народенъ прѣдставителъ е билъ изключенъ по тогавашното понятие отъ засѣдателната зала.

И. Хаджиевъ: По всѣка вѣроятностъ . . .

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Хаджиевъ, не прѣкъсвайте.

Докладчикъ В. Молловъ: Г. прѣдседателю! Г. Хаджиевъ има ли думата?

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Не.

Докладчикъ В. Молловъ: Азъ мисля, че има. — Той е билъ изключенъ отъ засѣданieto и слѣдъ туй се е явилъ въ галериитѣ и отъ тамъ е отправилъ една рѣчь къмъ народното прѣдставителство, и попече не е имало постановление, споредъ което да може да бѣде изваденъ отъ зданието на Събранието, затуй правилникътъ е билъ измѣненъ въ този смисълъ. Споредъ французкия правилникъ, единъ народенъ прѣдставителъ, когато се яви въ зданието на Събранието и засѣдателната зала прѣди изтичането на срока, за който е билъ изключенъ, се арестува отъ квесторитѣ и се държи три дена подъ арестъ. (Смѣхъ) Но понеже ние не желаемъ да вземемъ всичко това, азъ съмъ съгласенъ да оттеглимъ тази часть, която толкова много смущава Народното събрание и да остане само това: (Чете) „Врѣменно изключване води съ себе

си запрѣщение на наказания прѣдставителъ да взема участие въ работитѣ на Събранието прѣзъ всичкото врѣме, за което е наложено това наказание.“

К. Мирски: Другото ще се подразбира.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Рожевъ! Отказвате ли се отъ думата?

С. Рожевъ: Отказвамъ се, защото азъ разбирамъ, че чл. 75 ще остане само дотамъ, додѣто го прочете г. докладчикътъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Каранешевъ! Отказвате ли се отъ думата?

Д. Каранешевъ: Отказвамъ се и азъ, прѣдъ видъ на това, че г. докладчикътъ е съгласенъ да се махне въпросната часть отъ чл. 75.

Прѣдседателствующъ Гимиджийски: Г. Благоевъ! Отказвате ли се?

Н. Благоевъ: Отказвамъ се.

Н. Здравковъ: Да се гласува.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Ще положа на гласуване най-напрѣдъ чл. 76, който става чл. 75, така, както го е приела комисията и, ако падне, тогава ще го положа на гласуване тѣй, както се измѣни.

В. Георгиевъ: А-а-а!

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Вълчо Георгиевъ, не се мѣшайте въ работи, които не сж Ваши.

Ако падне, казвамъ, текстътъ на комисията, тогава ще гласуваме другия текстъ.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 75 така, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Не се приема.

Има прѣдложение, щото чл. 75 да има слѣдущето съдържание: (Чете) „Врѣменно изключване води съ себе си запрѣщение на наказания прѣдставителъ да взема участие въ работитѣ на Събранието прѣзъ всичкото врѣме, за което е наложено това наказание.“ Моля онѣзи г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 75 така, както го прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 77 става чл. 76. (Чете)

„Чл. 76. Наказанията — изобличение и врѣменно изключване — се налагатъ отъ Събранието, по прѣдложение на прѣдседателствуващия.

„Прѣдставителътъ, противъ когото се иска едно отъ тия наказания, има право да бѣде изслушанъ, или пъкъ да опълномощи другъ прѣдставителъ да бѣде изслушанъ вмѣсто него. И въ двата случая

защитата не може да се продължи повече от $\frac{1}{4}$ часъ.

„Събранието веднага слѣдъ това гласува прѣдложението.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Рашевъ по чл. 76.

Д. Рашевъ: Г. г. народни прѣдставители! По правилника отъ 1901 г., когато дойде работа за изключване, иска се съгласието на $\frac{3}{4}$ отъ присѣтствующитѣ прѣдставители. Мисля, че не ще бѣде злѣ, ако туй пакъ се въведе — да гласуватъ $\frac{3}{4}$ отъ присѣтствующитѣ прѣдставители и тогава да се прилага наказанието, защото, като имате прѣдъ видъ, отъ една страна, строгостта на наказанията, прѣдвидени въ прѣдшествующитѣ членове, и освѣтъ туй, врѣмето, прѣзъ което ще се продължаватъ, твърдѣ е възможно човѣкъ много бързо да попадне на тѣзи наказания, защото за основа на нарушения по тия наказания се взиматъ самитѣ напомнвания, а у насъ могатъ да се направятъ напомнвания за най-малкитѣ работи: може да се направи напомнване, напр., на нѣкого, защото не говори по прѣдмета или прави отклонение отъ него. Като му се напомни 2 пѣти, прави му се забѣлѣжка, а като му се направи 2—3 пѣти забѣлѣжка, по-нататѣкъ тия забѣлѣжки водятъ къмъ врѣменно изключване, а врѣмното изключване може да стане, когато прѣдседателятъ го прѣдложи на гласуване. По такъвъ начинъ единъ народенъ прѣдставитель може да бѣде изключенъ набърже. Тѣй че, отъ най-малкитѣ работи човѣкъ може да попадне на туй наказание. Освѣтъ туй, имайте прѣдъ видъ и врѣмето, че числото на тѣзи напомнвания, които влѣкатъ подирѣ си наказания, се смѣта за прѣзъ цѣлата сесия. Прѣзъ цѣлата сесия твърдѣ е възможно човѣкъ да направи такива едни нарушения и поради тѣзи нарушения той може да бѣде наказанъ, а често пѣти, по желание на прѣдседателя, той може да бѣде и изключванъ. Ето защо, като имате прѣдъ видъ, отъ една страна, качества на нарушенията, и отъ друга страна, врѣмето, прѣзъ което ще продължаватъ, възможно е човѣкъ да попадне въ такива нежелателни работи. Ето защо, азъ настоявамъ, че при налагане наказание за изключване на нѣкой народенъ прѣдставитель, трѣбва да бѣдатъ съгласни $\frac{3}{4}$ отъ присѣтствующитѣ прѣдставители. Освѣтъ това, настоявамъ въ последната алинея да се отмахне: „И въ двата случаи запитата не може да продължи повече отъ $\frac{1}{4}$ часъ“. Мисля, че за обяснение трѣбва да се даде повече врѣме на нарушителя, за да може напълно да се обясни. Има такива случаи, дѣто човѣкъ не може да се обясни за $\frac{1}{4}$ часъ. Ето, напр., както бѣ случаятъ миналата година съ мене. Когато поискаха да ме изключатъ, въ туй врѣме присѣтствующитѣ прѣдставители бѣха въ такова едно настроение, щото, докато се уталяжи туй настроение и докато на-

стане редъ и тишина, минаха се още нѣколко минути. Освѣтъ туй, ако се бѣше дала думата на мене, азъ трѣбваше да взема вѣстници, за да ви цитирамъ тия нѣща, и всичко туй щѣше да ми отнеме не по-малко отъ $\frac{1}{2}$ часъ врѣме. Ето защо, азъ настоявамъ, че врѣмето, което се дава на прѣдставителя, противъ когото се иска наказание, за обяснение, трѣбва да не се ограничава, а да се даде пълна възможностъ на прѣдставителя да може добръ да се обясни.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Арабаджиевъ.

Г. Арабаджиевъ: Азъ не мога да се съглася съ онуй, което прѣдлага г. Рашевъ, и се очудвамъ, какъ може той да прѣдлага такива работи. Когато се гласуватъ тукъ милиони лева, трѣбва единъ гласъ повече, а за изключването на единъ народенъ прѣдставитель, по прѣдложение на прѣдседателствующия, трѣбвало $\frac{3}{4}$ отъ присѣтствующитѣ прѣдставители. Кое е по-важно, г. Рашевъ: когато се гласува държавниятъ бюджетъ или нѣкой законъ, или когато се налага нѣкое наказание за неприличното държане на единъ народенъ прѣдставитель? Менѣ ми се струва, че членътъ е много добръ редактиранъ и искамъ да се гласува тѣй, както си е.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има дума г. Рожевъ.

С. Рожевъ: Въ този членъ азъ прѣдлагамъ да се изхвърлятъ онѣзи думи, които казватъ: „... или пъкъ да опълномощи другъ прѣдставитель да бѣде изслушанъ вмѣсто него“, защото, ако оставимъ тия думи въ тоя членъ, ще се породи въпросътъ, какъ ще бѣде опълномощенъ, кой ще приеме.

Докладчикъ В. Молловъ: Съ нотариално пълномошно. (Общъ смѣхъ)

С. Рожевъ: Може да се дадатъ разнообразни тълкувания, затова прѣдлагамъ тази частъ отъ члена, която се отнася до това, че той може да опълномощи, като свой адвокатъ, и друго лице, което да се яви прѣдъ народното прѣдставителство тукъ да го защити, да се изхвърли и да се остави, че народниятъ прѣдставитель трѣбва да се явява самъ, лично да се защити.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: То се разбира, че нотариално пълномошно не се иска и нѣма нужда да има адвокатъ тукъ; то се отнася до другъ прѣдставитель и става въ самото засѣданне. Така щото, забѣлѣжката, която прави г. Рожевъ, ми се чини, нѣма мѣстото си. А пъкъ, отъ друга страна, трѣбва да вземете прѣдъ видъ това, че въ дадения

случай единъ прѣдставителъ не може отъ вълнение да се обясни и трѣбва да се даде възможностъ на другъ, който е по-обективенъ и може по-добрѣ да обясни случката на Събранието, да направи това.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. прѣдставители, които приематъ чл. 76 така, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 78 става чл. 77. (Чете)

„Чл. 77. Врѣмното изключване отъ Събранието се налага за не повече отъ 7 засѣдания, включително засѣданието, въ което е наложено наказанието. Врѣменно изключениятъ се липава отъ дневни.“

Прѣди разискванията, пакъ трѣбва да кажа, че комисията е взела срѣдното между това, което се постановява въ 1901 г. — до 3 засѣдания — и онова, което се постановява въ френския правилникъ — до 15 дни. Трѣбва да кажа, че въ други правилници изключването може да бѣде много по-продължително; обаче комисията съ такава настойчивостъ не може да държи върху това число и, слѣдователно, прѣдоставя на Събранието да избере въ случая онова, което е възможно и справедливо.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Ноевъ.

Т. Ноевъ: Г. г. народни прѣдставители! Макаръ азъ да не съмъ за изключването на народния прѣдставител нито за единъ день, но чл. 77 много ми е неясенъ. Тукъ се казва така: (Чете) „Врѣмното изключване отъ Събранието се налага за не повече отъ 7 засѣдания.“ Ето, г-да, отъ какъ разбирамъ азъ, че чл. 77 е неясенъ. Споредъ правилника ние имаме четири засѣдания въ недѣлята; въ 15 дена ще имаме седемъ засѣдания, нека прѣдположимъ, че ще сж осемъ. Изключениятъ народенъ прѣдставителъ изгубва цѣли 15 дни; значи, ние не му позволяваме прѣзъ това врѣме да бѣде въ Народното събрание и ще го пратимъ да си отиде у дома си. Заради туй азъ смѣтамъ, че членътъ е неясенъ. Не трѣбва да се смѣта на засѣдания, а на дни, защото работни дни може да има седемъ, но въ туй врѣме се губятъ цѣли 15 дена.

Докладчикъ В. Молловъ: Значи, искате, вмѣсто „засѣдания“, да се каже „дни“.

Т. Ноевъ: Да, „дни“ да бѣде, а не „засѣдания“.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Сидеровъ.

К. Сидеровъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ снощи се изказахъ, че съмъ противъ изключването на депутатитъ отъ камарата, но онзи членъ се прие. Сега ще минемъ по-нататъкъ:

какви наказания трѣбва да се наложатъ. Въпрѣки, че се прие онзи членъ, за да бѣде послѣдователенъ, азъ съмъ за едно по-мекко наказание. Всички говоримъ тукъ отъ оня день — и винаги така се говори — че когато се пише единъ правилникъ, той се нарежда за цѣлото Народно събрание; обаче това фактически не е тѣй. Практиката у насъ е дала доказателства за тѣмко противното, защото когато се направи правилникъ, минава въ ржцѣтъ на болшинството, на правителството и винаги съ този правилникъ се гледа да се вържатъ ржцѣтъ и устата на опозицията. Така си е дѣйствителността.

С. Родевъ: Кога?

К. Сидеровъ: Било е винаги така, и сега ще бѣде така. Азъ ще ви кажа.

С. Родевъ: И сега ли?

К. Сидеровъ: Много пѣти.

Отъ мнозинството: А-а-а!

К. Сидеровъ: Не го отказвайте, защото лѣвицата стои малко по-далечъ отъ прѣдседателското мѣсто. Но вие много работи отказвате и това можете да откажете — вече навикнахте.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Сидеровъ! Говорете на Събранието, а не се разправяйте.

К. Сидеровъ: Снощи г. Пешевъ каза: „Какъ можете вие да работите, когато въ лѣвицата се намѣрятъ хора неблагоуразумни, които могатъ да ви правятъ обструкции, да тракатъ по банкитъ, да подсвиркватъ и пр.“ Нека ми позволи г. Пешевъ да му кажа, че не е правъ, защото, когато отъ страна на болшинството се иска да се направятъ работи полезни, никогa отъ лѣвицата, въ който и да бѣде парламентъ, нѣма да се правятъ обструкции, подсвиркания и т. н. Напр., случва се така: излиза единъ отъ лѣвицата съ факти, които изобличаватъ по явенъ начинъ нѣкакви постѣпки или дѣйствия на правителството, на болшинството; безспорно е, че на болшинството нѣма да се хареса. Но какво би трѣбвало да се направи, когато отъ опозицията единъ ораторъ изнася такива факти, които поразяватъ? Какво бихте казали, ако единъ депутатъ отъ лѣвицата би се припоставилъ срѣщу единъ произволъ, насоченъ отъ страна на правителството, къмъ болшинството? Безспорно, както ви казахъ по-напрѣдъ, това нѣма да се хареса на тѣзи, които стоятъ въ болшинството, и на правителството. Примѣрътъ е прѣсенъ. Азъ говоря, за да видите, какви случки се случватъ. Когато единъ депутатъ изпълва добросъвестно своя дългъ, той може да стане жертва, да понесе на гърба си тѣзи наказания. Миналата година, когато се разглеждаше бюджетътъ на Министерството на търговията и

земледелието, вие всички сте свидетели, съ заключение на господата, които послѣ се избраха за народни прѣдставители, какъвъ протестъ имаше тукъ — даже имаше протестъ, макаръ и слабъ, отъ страна на болшинството — че работата, която се работи отъ 12 часа насетнѣ е работа неплотворна, недобра; тѣзи протести се сведоха тамъ, че засѣданието трѣбваше да се вдигне.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Сидеровъ! Моля, не повтаряйте работи, които сте говорили; ограничете се относително размѣра на наказанието.

К. Сидеровъ: Има такива случаи, кждѣто ние констатираме — и казахъ, че миналата година стана така — едно насилие, единъ произволъ отъ прѣдседателствующия, че засѣдания ноцни не може да има; вие какво ще ни кажете намъ? „Вие нарушавате правилника.“ Първа и втора забѣлѣжка — и ще ни изключите.

С. Вабаджановъ: Изключиха ли Ви?

К. Сидеровъ: Питамъ азъ, ако миналата година въ ноцните засѣдания се поставихме така, какво бихте казали? Виновати ли сме ние отъ лѣвицата, та ни се налагатъ наказания въ такива случаи? Ще трѣбва да се обвини по-напрѣдъ болшинството и правителството.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Така че, прѣдложението ви по чл. 77 какво е?

К. Сидеровъ: Г. Пешевъ стана причина да ви напомня единъ-два пѣти какво се е случило въ тѣхно врѣме. Когато бѣха радославиститѣ на властъ, не помня какво бѣше се случило, г. Такевъ бѣше опозиционеръ съ г. Геннадиева, когато запалиха свѣщи и пѣяха погребаленъ маршъ, когато се тракаха тѣзи банки тукъ по случай на десетъка. За тази обструкция какво би казалъ г. Такевъ? Не бѣше ли изгнѣнилъ тогава той своя дългъ, вато опозиционеръ? Какво бихте направили сега съ този правилникъ?

Цѣлѣта, която се прѣслѣдва съ чл. 75, който стана чл. 74, не можете я постигна. Тамъ се прѣдвизждатъ обиди на тогозъ и оногозъ. Тази цѣлъ нѣма да постигнете съ тѣзи наказания, защото този, който иска да защити честѣта на българския народъ, когато тя е застъпена и когато се играе съ интереситѣ на народа, той никога нѣма да се спре прѣдъ вашитѣ наказания.

К. Мирски: Това се отнася за онѣзи, които псуватъ.

И. Хаджиевъ: Никой не е дошълъ тукъ да псува.

К. Сидеровъ: Не. — Сега, комисията казва, че била прѣписала този членъ отъ французкия правилникъ. Вие оставете правилника на французката

камара, гледайте, какво става у насъ, какъвъ е нашиятъ темпераментъ и какви сѣ нашитѣ прави; гледайте, приложимъ ли е за насъ този правилникъ или не; оставете Франция, кждѣто, както цитира г. Такевъ, се наказва съ 15-дневно изключване този, който оскърби прѣдседателя; въ Франция управляватъ французи, а тукъ искатъ да управляватъ други — чужденци.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Г. г. народни прѣдставители! За да не ставатъ по-голѣми разисквания върху числото отъ 7 засѣдания и понеже, отъ друга страна, не може да се каже „дни“, както прѣдлага г. Ноевъ, защото изключванията ставатъ отъ засѣданията, а не отъ седенето въ Събранието, както това се поддържаше отъ земледѣлската група, азъ съмъ съгласенъ въ това отношение този членъ да има редакцията на съотвѣтния чл. 85 отъ правилника отъ 1901 г., а именно: (Чете) „Врѣменното изключване отъ Събранието не може да се продължи повече отъ 3 засѣдания.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Хаджиевъ! Не се ли отказвате слѣдъ тия обяснения на г. докладчика?

И. Хаджиевъ: Не.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Имате думата.

И. Хаджиевъ: И снощи говорихъ, г. г. прѣдставители, противъ всѣкакво изпнждане на народния прѣдставителъ отъ Народното събрание, и ми се вижда, че туй е едно право, което Народното събрание съ правилника си присвоява, въпрѣки духа на конституция. Никой народенъ прѣдставителъ не може да бѣде изключванъ отъ Народното събрание затуй, защото си позволилъ да каже . . .

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, г. Хаджиевъ, оставете това; въпросътъ е разрѣшенъ. Говорете сега за размѣра.

И. Хаджиевъ: Оставете ме да се обясня.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Какъ ще се обясните, когато говорите за налагане наказание, което е прието?

И. Хаджиевъ: Вие не чухте какво казахъ азъ; азъ казахъ, че по принципъ съмъ противъ всѣкакво изпнждане на народния прѣдставителъ, и казвамъ защо, трѣбва да обоснова туй, което искамъ да кажа, какъвъ е членътъ и какъвъ трѣбва да бѣде.

Казахъ, че по принципъ съмъ противъ изпнждането, защото ставатъ, както и сѣ ставали досега,

много злоупотребления. Насъ ни привеждатъ нѣкакъвъ си французки правилникъ. Г. г. народни прѣдставители! Когато привеждате отъ французкия правилникъ наказания за български народни прѣдставители, трѣбва да въведете и французкото болшинство въ българския парламентъ. Въ българския парламентъ има българско болшинство и има български народни прѣдставители, има български изрази. Хората въ Франция може да не знаятъ да кажатъ нѣкоя остра дума, даже не знаятъ повече отъ: „Вие сте лошъ! Вие сте грозенъ!“ Ние тукъ, и най-мекко когато искаме да приказваме, сме остри въ своитѣ изрази. Ето защо азъ мисля, че когато се привеждатъ отъ друго мѣсто юрнеци за тукъ трѣбва да се взематъ въ съображение самитѣ хора тукъ и тамъ, самитѣ народни прѣдставители тукъ и тамъ, въ България и въ Франция. Кой е далъ право на Народното събрание да изпъжда единъ прѣдставитель, който е пратенъ отъ народа, само затуй, защото е неприятенъ на болшинството, и само затуй, защото иска да се освободи тукъ отъ неговитѣ остротѣ, които може да пусне по известенъ въпросъ? Много ясно. Искате ли примѣри за туй? Азъ ги наведохъ снощи. Такива примѣри има и ще има, защото нашитѣ болшинства още дълго врѣме, само тъй като кажете (Маха съ ржка) съ единъ моливъ, ще вдига ржка и ще изпъжда народния прѣдставитель, безъ много да се разсѣждава.

Г. Гроздановъ: Това е било въ ваше врѣме.

И. Хаджиевъ: Може да е било въ наше врѣме, но може да е и въ ваше врѣме. Онова е било прѣди 10 години, а вие узаконявате работи, които не сж били и прѣди 10 години. Самъ г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи ще ви каже, че не сж били изпъждани тогава, а вие сега постановявате да ги изпъждате.

Прѣседателствуващъ Гимиджийски: Г. Хаджиевъ! Пакъ Ви напомнявамъ, втори пътъ, че този въпросъ е рѣшенъ; сега въпросътъ е за размѣра на наказанието.

И. Хаджиевъ: Ето какво е казано въ стамболовистския правилникъ, който отхвърлихме като реакционенъ, като консервативенъ; тамъ е казано така: (Чете) „Забѣлѣжка. Ако всички тия мѣрки“ — каквито сж напомняването, изобличението, отнемането думата и пр. — „не могатъ да подѣйствуватъ върху говорящия, то прѣседателътъ се разпорежда, чрезъ квесторитѣ, за изваждането му отъ залата на Събранието, и то само за прѣзъ той день докато трае засѣданието.“ Ето какво е казано тукъ, г. Мирски, а вие постановявате въ правилника 7 дена. Азъ се чудя, защо не турите 15—20 дена, азъ се чудя, защо не изпъждате съвсѣмъ народния прѣдставитель, който ви е неприятенъ, за да можете по-скоро да рѣшавате онова, което искате.

К. Мирски: Това е за обидни думи.

И. Хаджиевъ: Тукъ никой не произнася обидни думи.

Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ свършено противъ този членъ, да се прѣмахне изцѣло; но ако вие не сте съгласни да направимъ туй, то поне намалете наказанието, както е въ стамболовистския правилникъ — изключване за единъ день.

Прѣседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Милевъ.

В. Милевъ: Г. г. народни прѣдставители! Г. докладчикътъ заяви, че оттегля своето прѣдложение за изключване отъ 7 засѣдания, а приема онова за изключване за 3 засѣдания, включително и онова, когато се взема самото рѣшение. При все че г. докладчикътъ прави единъ такъвъ отбой отъ правилника, азъ не мога да се съглася съ него. Прѣди всичко г. Молловъ прави изявление отъ свое име, а не отъ името на комисията, защото, доколкото зная азъ, ... (Не се чува) Менѣ ми се струва, че изключване отъ 7 засѣдания на единъ народенъ прѣдставитель не е голѣмо наказание и то трѣбва да бѣде прието.

Сега, нѣколко думи, защо се опасява народното прѣдставителство да налага наказание на своитѣ членове. Ако се мисли тъй, както мисли г. Хаджиевъ, че народниятъ прѣдставитель не може да бѣде наказанъ, не може да бѣде изключенъ, защото туй било противорѣчие на конституцията, на чл. 93 отъ нея, то тогава по принципъ трѣбва да се изключатъ въобще каквито да били дисциплинарни наказания противъ всѣки членъ на парламента. Но азъ мисля, че мнѣнието, което изказа г. Хаджиевъ е мнѣние свършено неправилно, защото не е истина, че народниятъ прѣдставитель ще се гони отъ парламента затуй, защото той свободно изказва своето мнѣние, а той ще се гони отъ парламента затова, защото е нарушилъ реда, установенъ въ Събранието, затуй, защото е направилъ известенъ простѣпъкъ по отношение на самото Народно събрание. И ние, по принципъ приехме, гласувахме, че трѣбва да има наказание, а сега въпросътъ е за размѣра на наказанието.

За да се изключи единъ народенъ прѣдставитель, иска се рѣшение на Народното събрание и Народното събрание може да приеме или да не приеме прѣдложението на прѣседателя. Питамъ азъ: ако туй прѣдложение на прѣседателя е неправо, ако туй прѣдложение е несправедливо, народното прѣдставителство не ще ли го отхвърли? Независимо отъ това, споредъ характера на самото нарушение или на самия простѣпъкъ, за който народниятъ прѣдставитель ще се наказва, правилникътъ ви дава възможностъ да го изключвате отъ единъ день до седемъ дена. Ако туй нарушение не е отъ такъвъ важенъ характеръ, вие ще му наложите наказание единъ день, но ако народ-

ниятъ прѣдставителъ въ едно и сѣщо засѣдание на Събранието нѣколко пѣти се е провинилъ, не се е поправилъ вслѣдствие напомняването на г. прѣдседателя, вие може да туритѣ три, четири, петъ дена. Тѣй че, минимумътъ, какъвто има прѣдвиденъ въ чл. 78, е такъвъ, че дава възможностъ на народното прѣдставителство да прѣцѣнява, дали по-чувствително трѣбва да се накаже единъ народенъ прѣдставителъ или не.

Ето защо азъ намирамъ, че сѣжденията на г. Хаджиева сѣ свършено неправилни по туй, че чл. 77 въобще стѣснява свободата на народния прѣдставителъ; тѣ сѣ казани повече за реклама, отколкото за да се върши работа. Азъ намирамъ, че постановленията на чл. 77 трѣбва да бѣдатъ приети тѣй, както сѣ въ правилника на комисията.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Коцевъ.

Обаждаатъ се: Нѣма го.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Шиваровъ.

Г. Шиваровъ: Понеже г. докладчикътъ се съгласи да се намали максималното наказание отъ 7 засѣдания на 3, азъ нѣмамъ нищо противъ туй, но желая едно обяснение да се даде отъ г. докладчика на цѣлото народно прѣдставителство: на засѣдания ли се разбира наказанието или на дни.

Докладчикъ В. Молловъ: На засѣдания.

Г. Шиваровъ: Въобразете си, че днесъ имаме 15 или 20 число и единъ народенъ прѣдставителъ се наказва днесъ, а засѣданията, по искането на г. г. министритѣ, се прѣустановяватъ за нѣколко дена; ако изключването е за засѣдание — съгласно нашия вжтрѣшенъ правилникъ, единъ народенъ прѣдставителъ, като отсъствува безъ отпускъ единъ день, има право на дневни, а ако отсъствува два дена безъ отпускъ, лишава се отъ туй право на дневни — въ туй врѣме, което се счита като малка ваканция, не трѣбва да се счита наказанието. Ето защо г. докладчикътъ трѣбва да даде обяснение, дали наказанието се разбира само на засѣдание, само когато засѣдава Събранието, или на дни.

Докладчикъ В. Молловъ: Когато Събранието не засѣдава, нѣма наказание.

Г. Шиваровъ: Промежутъкътъ нѣма ли да се счита като наказание?

Докладчикъ В. Молловъ: Нѣма.

Г. Шиваровъ: Щомъ е тѣй, азъ съмъ напълно съгласенъ съ г. докладчика, щото наказанието да бѣде 3 засѣдания.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Недѣлчо Георгиевъ.

Недѣлчо Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Макарь г. докладчикътъ да обясни, мисля, че не е още ясно. Въ тѣзи дни, въ които нѣма засѣдание, лишава ли се отъ дневни изключениятъ народенъ прѣдставителъ?

Докладчикъ В. Молловъ: Не. Лишава се отъ дневнитѣ въ врѣмето, когато засѣдава Събранието, за което е изключенъ.

Недѣлчо Георгиевъ: Ние ще настояваме да бѣде на дни, защото ние туриме тука 3 засѣдания, споредъ правилника, прѣвъ день засѣдаваме — тѣ сѣ 6 дни.

Докладчикъ В. Молловъ: Ще ви дамъ обяснение. Изключва се единъ народенъ прѣдставителъ, да кажемъ, отъ 3 засѣдания; за тритѣ тѣзи засѣдания не получава дневни, а за другитѣ дни получава.

Недѣлчо Георгиевъ: Послѣ друго нѣщо. Казано е, че втори пѣтъ, ако се изключи единъ народенъ прѣдставителъ, той се лишава и отъ дневнитѣ и нѣма право да иска било прошка, или амнистия — както щете го считайте.

Докладчикъ В. Молловъ: Има.

Недѣлчо Георгиевъ: Ние искаме тѣзи, които се изключватъ за прѣвъ пѣтъ или на които се налага първо наказание изключване, да не се лишаватъ отъ дневни.

Докладчикъ В. Молловъ: Азъ не съмъ съгласенъ съ това. Изключениятъ не взема участие въ работитѣ на Събранието и нѣма право на дневни.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мишевъ.

Д. Мишевъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Бабаджановъ.

С. Бабаджановъ: Азъ се отказвамъ да говоря, но менѣ ми се чини, че въпросътъ е ясенъ.

Понеже г. докладчикътъ прие да бѣде само 3 засѣдания и понеже, чини ми се, съмъ седми, правя прѣдложение да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Бабаджановъ не е седми и затова не мога да тура на гласуване неговото прѣдложение.
Има думата г. Арабаджиевъ.

Г. Арабаджиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Отъ туй, което се каза, азъ заключавамъ, че се говори повече не за туй, че парламентътъ ще

бъде лишенъ да чѹе този или онзи народенъ прѣд-
ставитель, а всичката работа е, че изключениятъ
ще бъде лишенъ отъ дневнитѣ.

Недѣлчо Георгиевъ: Съвсѣмъ не.

Г. Арабаджиевъ: Тѣй разбрахъ азъ — че всич-
ката работа се върти около дневнитѣ. Заради туй
нека приемемъ слѣдната добавка: „Врѣменно исклю-
чениятъ се лишава отъ дневни, и то само за ония
дни, за които е изключенъ“, за да бъде ясно.

А. Краевъ: Съгласете се, г. докладчикъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Съгласенъ съмъ.

С. Вабаджановъ: Ясно е и безъ тази добавка.

Г. Арабаджиевъ: И слѣдъ туй, понеже съмъ
седми по редъ, прѣдлагамъ да се прѣкратятъ де-
батитѣ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има
още записани, но понеже има направено прѣдло-
жение отъ г. Арабаджиева да се прѣкратятъ рази-
скванията, ще го дамъ на гласуване, и моля ония
г. г. народни прѣдставители, които го приематъ,
да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Дебатитѣ се
прѣкратяватъ.

Най-напрѣдъ ще дамъ на гласуване чл. 77, както
е приетъ отъ комисията, и моля ония г. г. народни
прѣдставители, които приематъ чл. 77 така, както
го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката.
(Малцинство) Не се приема.

Ще дамъ на гласуване чл. 77 въ слѣдующата
редакция — така, както по-послѣ г. докладчикътъ
се съгласи: „Врѣменно изключване отъ Събранието
се налага за не повече отъ 3 засѣдания, включи-
телно засѣданието, въ което е наложено наказанието.
Врѣменно изключениятъ се лишава отъ дневни“.
Този въпросъ се обясни отъ г. докладчика, че не се
разбиратъ други дни, освѣнъ само засѣдателнитѣ
дни. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които
приематъ чл. 77 така, както го прочетохъ, да си
вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 79 става чл. 78.
(Чете)

„Чл. 78. Прѣдставитель, който е билъ наказанъ
съ врѣменно изключване, счита се простенъ отъ
Събранието, ако въ най-близкото му засѣдание
подаде писмено-заявление, въ което изрично да
казва, че съжалява за извършеното отъ него дѣй-
ствие, за което е билъ наказанъ.

„Наредбата на тоя членъ не се отнася до прѣд-
ставители, които сж били наказани вторично съ
врѣменно изключване.“

К. Мирски: За да не се бавимъ, прѣдлагамъ
да се изхвърли членътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Добрѣ. Понеже
г. Мирски, който прѣдложи този членъ отъ бел-

гийския правилникъ, настоява за неговото прѣмах-
ване, азъ нѣмамъ нищо противъ това, да се махне.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има
думата г. Хаджиевъ.

И. Хаджиевъ: Ако го оттегляте, да не при-
казвамъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Азъ заявихъ, че
съмъ съгласенъ да се оттегли, но гледамъ, че има
противорѣчие въ Събранието.

И. Хаджиевъ: Азъ си запазвамъ правото да
говоря, ако не го оттеглите.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Значи,
отказвате се, г. Хаджиевъ.

Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: И азъ ще моля г. доклад-
чика да оттегли този членъ, защото за народния
прѣдставитель това нѣщо е недопустимо. Не трѣбва
да заставаме народния прѣдставитель на такова
нѣщо: то е унижително за насъ.

М. Ничовъ: Оттегляне на членъ отъ г. доклад-
чика не може да стане.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля,
г. Ничовъ, ще имате думата, ако искате; азъ Ви
записахъ.

М. Ничовъ: Не желая да вземамъ думата, а
само имамъ да направя тази бѣлѣжка, която на-
правихъ и вчера.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има
думата г. Рашевъ.

Д. Рашевъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има
думата г. Краевъ.

А. Краевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ
се чудя на тия наши почтени другари, които счи-
татъ, че ще бъде унижително за единъ народенъ
прѣдставитель, който, по тази или онази причина,
се е възбудилъ, се е увлѣкълъ и си е навлѣкълъ
подобно наказание, та, веднага слѣдъ като му се
наложи, да не му се позволи да изкаже съжаление
за случката и наказанието да се счита nul et
non аvenu — като несществуващо.

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Ами за днев-
нитѣ пари?

А. Краевъ: Моля, оставете въпроса за паритѣ. —
Каква е цѣльта, що се прѣслѣдва съ всички нака-
зания, що прѣдвиждаме въ правилника? Благо-
родяване на характера; това не може да се по-
стигне съ единъ замахъ. Укротяване на страститѣ —
да, до известна степенъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Тукъ нѣма дѣла — да направи нѣкой простѣпка, че сетнѣ да отиде да се разкайва.

А. Краевъ: Това е въ реда на нѣщата, това е естествено. Може докладчикътъ, може азъ, може който и да е, може нѣкой отъ червената маса съ единъ апострофъ, често не добръ разбранъ, да стане причина да се възбуди депутатътъ, и да не може да се укроти веднага и така да си навлѣче едно, двѣ, три, четири наказания и най-сетнѣ да докара работата дотамъ, че да го изключатъ; веднага слѣдъ това нему се обяснява, отъ какво е изникналъ инцидентътъ; той се уталожва, той разбира, че не би трѣбвало да бѣде толкова краенъ. Защо да не му се позволи да даде такова едно обяснение и да се заличи наказанието, което му е наложено?

Д-ръ Н. Наковъ: Безъ да е писано въ правилника, ако има нѣкой да се разкайва за своята простѣпка, Събранието нѣма да му откаже, ще направи нужното, като отгѣни наказанието.

Прѣседателствующъ Гимиджийски: Г. Наковъ! Вземете думата, че тогава говорете каквото имате да говорите.

А. Стамболийски: Освѣнъ това, по прѣдписния членъ, дава се право на такъвъ прѣдставитель да даде обяснения.

Прѣседателствующъ Гимиджийски: Г. Стамболийски! Вие знаете правилника; недѣйте прѣкъсва.

А. Стамболийски: Азъ вземахъ позволение отъ г. Краева.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Какъ така сте взели позволение? Азъ давамъ думата.

А. Краевъ: Депутатътъ е въ възбудено състояние; можете ли да очаквате отъ него едно спокойно обяснение отъ естество да накара Събранието да отгѣни взетата мѣрка?

Азъ считамъ, г. г. народни прѣдставители, че много умѣстно нашата почтена комисија е оставила този текстъ въ правилника, и ще гласувамъ за него. Моля г. докладчика да не го оттегли. Ако той го оттегли, азъ го прѣдлагамъ.

И. Хаджиевъ: (Става да говори)

Прѣседателствующъ Гимиджийски: Г. Хаджиевъ! Нѣмате думата, защото Вие се отказате. Има думата г. Сидеровъ.

Б. Сидеровъ: По новия чл. 76, който прѣдвижда, че изобличение и врѣменно изключване се налага по прѣдложение на прѣдседателствующия, провинениятъ народенъ прѣдставитель има право

да дава обяснение въ засѣданието. Азъ мисля, че съ туй постановление въпросътъ може да се изгладя и е издигнато постановлението на този членъ. Освѣнъ това, то е много работливо. Азъ държа, че този, който направи нѣкаква грѣшка, за която е заслужилъ изключване, трѣбва да бѣде кавалеръ докрай да не отива до работливе.

А. Краевъ: Трѣбва да бѣде инакъ!

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Оставете разправиятъ, г-да. Чухте мнѣнието на г. Сидерова; ако щете, приемоте го, ако не щете, недѣйте го приема.

Има думата г. Ничовъ.

М. Ничовъ: Азъ искамъ само да повторя тази бѣлѣжка, която направихъ, именно че когато искаме да стане нѣкакво измѣнение въ члена, който се прѣдлага отъ комисията, не трѣбва да се адресираме къмъ г. докладчика, защото той може да го оттегли, може да го измѣни, но то ще бѣде негово лично мнѣние, а нѣма да бѣде мнѣние на комисията.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Благоевъ.

Н. Благоевъ: Отказвамъ се.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Милевъ.

В. Милевъ: Г. г. народни прѣдставители! Накратко ще кажа. Присъединявамъ се напълно къмъ съображенията, които изказа г. Краевъ по чл. 78, и мисля, че този членъ трѣбва да се остави. Ако този членъ не бѣде приетъ отъ Народното събрание, то би значило да лишите народния прѣдставитель отъ тази възможност, когато той съзнае, че е направилъ недобро нѣщо, лоша постѣпка, да декларира, че дѣйствително е направилъ тази лоша постѣпка, и да иска да се възвърне неговото пораншно положение, такова положение, каквото е било по-рано, т. е. да се счита, че по отношение на него нѣма наложено никакво дисциплинарно наказание. Това е негово право. Той лично заявява: „Азъ се разкайвамъ“ или „искамъ извинение за станалото въ Събранието, искамъ да се унищожи наказанието.“ Ето защо азъ съмъ на мнѣние, че г. докладчикътъ неправилно оттегля чл. 78, и ще заявя, че може той да е съгласенъ да се оттегли, също и г. Мирски, по това е тѣхно мнѣние; но азъ тоже съмъ членъ въ комисията и не съмъ съгласенъ да се оттегли, а моля да се приеме тѣй, както е.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Митовъ.

Д. Митовъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ не намирамъ, че ще има каквото и да е работливо,

ако нѣкой народенъ прѣдставитель бѣде принуденъ да прибѣгне къмъ чл. 79, сега чл. 78, отъ правилника. Ето защо. Въ едно раздражено състояние работата може да дойде така, щото азъ да бѣда принуденъ да кажа най-нежелателни думи, напр., на моя добъръ съседъ г. Стамболийски. За тсва оскърбление, което азъ съмъ му нанесълъ, може да рѣши Събранието да ме изпѣди изъ камарата за единъ день или за колкото дена ще рѣши. Излизамъ отъ тукъ, отивамъ у дома си, прѣспавамъ една вечеръ, виждамъ, че съмъ извършилъ по отношение на моя добъръ другаръ г. Стамболийски едно непростително дѣло, като съмъ го оскърбилъ по такъвъ непростителенъ начинъ, и за мое достойнство азъ ще счита, че тукъ, въ камарата, г-да, азъ съмъ задълженъ да се извиня прѣдъ васъ, да се извиня прѣдъ моя добъръ съседъ, г. Стамболийски, като заявя, че тази случка, това нѣщо азъ го направихъ въ такова състояние, въ такова положение, и моля извинение. Не намирамъ, че тукъ има нѣкакво раболѣпство; напротивъ, тукъ има достойнство. Затуй азъ съмъ за приемането на този членъ, както го прѣдлага комисията.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Д-ръ Наковъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Да се гласува.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Отказвамъ се.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Рожевъ.

С. Рожевъ: Само двѣ думи. Понеже ако приемъ тоя членъ тѣй, както е, съ това ще допуснемъ онова, което прѣслѣдваме, азъ прѣдлагамъ изцѣло да се изхвърли.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 78 така, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 80 става чл. 79. (Чете)

„Чл. 79. Ако вѣнъ отъ прѣдвиденитѣ въ настоящата глава нарушения, прѣдставителтъ извърши прѣстѣпления отъ общъ характеръ, съ него се постѣпва съгласно чл. 95 отъ конституцията и респективнитѣ закони.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 79 така, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство). Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XI.

„Дневници.“

Чл. 81 става чл. 80. (Чете)

„Чл. 80. Редактирането на дневницитѣ на Събранието се извършва, подъ надзора на прѣдседателя, отъ двамата секретари, които сж участвували въ засѣданието, и отъ началника на стенографското бюро.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 80, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 82 става чл. 81. (Чете)

„Чл. 81. Дневникътъ на всѣко засѣдание на Събранието съдържа:

- „а) датата и часа на отварянето на засѣданието;
- „б) числото на присѣдстваващитѣ и на отсъстваващитѣ прѣдставители;
- „в) името на прѣседателствующия и секретаритѣ;
- „г) всичко дума по дума що се говори и става въ засѣданието; и
- „д) взетитѣ отъ Събранието рѣшения по всѣки въпросъ.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ чл. 81, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 83 става чл. 82. (Чете)

„Чл. 82. За всѣко засѣдание се държи книга за присѣдстващитѣ и отсъстващитѣ прѣдставители. Първитѣ, подъ надзора на единъ отъ дежурнитѣ секретари, се подписватъ въ тая книга, прѣди отваряне на засѣданието.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, които приематъ чл. 82 да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 84 става чл. 83. (Чете)

„Чл. 83. Стенографскитѣ дневници на всѣко засѣдание се приготвятъ въ ръкописъ отъ стенографското бюро най-късно на слѣдния день отъ засѣданието.

„Прѣглеждането и поправкитѣ на рѣчитѣ на ораторитѣ може да става въ течение на слѣдния день, подиръ което дневникътъ, подписанъ отъ прѣседателствующия, дежурнитѣ секретари и началника на стенографското бюро, се праща за напечатване незабавно въ „Държавенъ вѣстникъ“, като притурка.

„Това поправяне се ограничава само въ свързване на мислитѣ и прѣдложенията, или въ поправяне

на нѣкои фрази. Въ никой случай не може да се притура нѣщо, което не е било говорено въ заседание, или пъкъ да се изхвърля нѣщо, което е било говорено.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Тукъ една поправка само; вмѣсто думата „прѣдложенията“, да бѣде „изреченията“.

Докладчикъ В. Молловъ: Съгласенъ съмъ.

К. Мирски: Второ, комисията изказва мнѣние, щото дневниците да се продаватъ и като притурка на „Държавенъ вѣстникъ“, като може всѣки да се абонира отдѣлно на тѣхъ. Но туй пѣма да го пишемъ въ правилника; то е административна работа.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Арабаджиевъ.

Г. Арабаджиевъ: И азъ туй щѣхъ да кажа — за продаване на дневниците.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Краевъ.

А. Краевъ: Една поправка, г-да; моля и г. докладчика да се съгласи. Въ първата алинея, слѣдъ думата „бюро“, да слѣдва „до слѣдния день отъ заседанието“. Думата „най-късно“ е излишна; да се изхвърли.

Докладчикъ В. Молловъ: Ще бѣде още по-скратенъ срокътъ, г. Краевъ.

А. Краевъ: То е по-стриктно.

Докладчикъ В. Молловъ: Затуй именно не съмъ съгласенъ, защото не може и стенографското бюро да ги приготви.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ члена така, както комисията го е приела, съ поправката, направена отъ г. Мирски, щото думата „прѣдложенията“ да се замѣни съ „изреченията“, да си вдигнатъ рѣката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XII.

„Отпуски и отсъствия.“

Чл. 85 става чл. 84. (Чете)

„Чл. 84. Никой прѣдставитель не може да отсъствува отъ никое заседание на Събранието безъ отпускъ.“

„Прѣседателътъ може, въ случай на неотложна нужда, да разрѣши на прѣдставитель да отсъствува отъ нѣкое заседание, за което съобщава на Събранието въ най-близкото му заседание.“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Теню Константиновъ.

Т. Константиновъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ ще кажа нѣколко думи по редакцията на чл. 85. Въ този членъ е казано, че „никой прѣдставитель не може да отсъствува отъ никое заседание на Събранието безъ отпускъ, когато по по-стария правилникъ, ако и да го считаме стамболовистски, по-реакционенъ, можеше единъ прѣдставитель да отсъствува отъ едно заседание.“

Н. Топаловъ: Тукъ нѣма вече реакция.

Т. Константиновъ: Менѣ ми се чини, че тая мѣрка е малко войнишка.

Послѣдната алинея: (Чете) „Прѣседателътъ може, въ случай на неотложна нужда, да разрѣши на прѣдставитель да отсъствува отъ нѣкое заседание, за което съобщава на Събранието въ най-близкото му заседание.“ „Прѣседателътъ може“, но ако иска. Значи, тукъ се иска благоволение. Азъ мисля, че, вмѣсто „може“, трѣбва да бѣде „е длъженъ“, защото той по длъжностъ това трѣбва да прави, а не по благоволение.

Нѣколцина отъ мнозинството: А-а-а!

Т. Константиновъ: Именно, обърнете на туй внимание: казано е „може“, а трѣбва да бѣде „е длъженъ“. Азъ мисля, че по-умѣстно ще бѣде, ако се каже „е длъженъ“. Ето защо азъ прави слѣдующата редакция по чл. 85: „Никой прѣдставитель не може да отсъствува 2 заседания на Събранието безъ отпускъ“. Втора алинея: „Прѣседателътъ е длъженъ, въ случай на нужда, да разрѣши на прѣдставители да отсъствува най-много 10 дена...“ — въ стария правилникъ е така, и то е по-умѣстно — „... за което съобщава на Събранието въ най-близкото му заседание“. Ето за какво азъ моля и г. докладчика да се съгласи да се направятъ тия измѣнения, като моля и почитаемото Народно събрание да ги приеме, защото сж умѣтни и демократични.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Изглежда, че споредъ г. прѣдговорившия, демократично е народниятъ прѣдставитель да отсъствува безъ отпускъ. Съ тая демократичностъ не съмъ съгласенъ.

Т. Константиновъ: Ама не сме войници.

Докладчикъ В. Молловъ: Не съмъ съгласенъ и съ другата бѣлѣжка, защото никакво благоволение отъ прѣдседателя не се изисква, а зависи отъ нуждата, която се посочва. Щомъ нуждата е дотолкова неотложна, както казва този параграфъ, прѣседателътъ винаги ще разрѣши този отпускъ.

Слѣдователно, не мога да се съглася съ прѣдложението, което прави почтениятъ г. Теню Константиновъ.

Т. Константиновъ: Въ стария правилникъ е казано туй нѣщо.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Благоевъ.

Н. Благоевъ: Г. г. народни прѣдставители! Чл. 84 е продуктъ или резултатъ на нашитѣ прави Той трѣбва да бѣде такъвъ, защото нуждата го налага. По моето мнѣние той трѣбва да бѣде още по-строгъ, за да може да се въведе редъ въ парламента. Защо?

Я. Поповъ: Много се лъжете. Вие сте новобранецъ.

Н. Благоевъ: Азъ съмъ новобранецъ, но ще видите, че съмъ правъ, защото имамъ тукъ прѣдъ себе си списъка на отсъствията. Отъ справката, която прави въ дневницитѣ отъ миналата година, виждамъ, че около 26—37 души сж отсъствуваха повече отъ 20 дни; единъ е отсъствувалъ 36, другъ 37, има единъ 60 дни, а пъкъ засѣдания сж имало всичко 67. Азъ мисля, че този господинъ не е вече народенъ прѣдставителъ.

Д. Мишевъ: Има и които не сж отсъствували, има и които по болестъ сж отсъствували.

Н. Благоевъ: Ще кажа, г. Мишевъ. — По-нататкъ, ако направите справка, ще видите, че има маса народни прѣдставители, които сж отсъствували повече отъ 10—15 дни. Има, които сж отсъствували и по-малко. Има, които не сж отсъствували никакъ, тѣ сж само 47 души, между които спадатъ уважаемитѣ г. г. Мишевъ, Батоловъ, Златановъ и др. Азъ слѣдя цѣлъ мѣсець тия хора, и виждамъ, че тѣ сж постоянно тукъ и туй имъ прави честь. (Прѣреkanie между г. Я. Поповъ и г. Н. Благоевъ)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля, безъ прѣреkania. Тѣзи подробности не сж потребни за този членъ, който разглеждаме сега, г. Благоевъ.

Н. Благоевъ: Тѣ сж потребни, за да подкрѣпя оставането на чл. 84 отъ правилника. Затова азъ ще искамъ, г-да, да си остане този членъ тѣй, както си е, и даже, ако може, да се вземе и друга мѣрка. Азъ знаа, че това нѣма да се приеме, но пакъ ще го кажа: даже идването слѣдъ 6 ч. да се счита за отсъствие.

И. Хаджиевъ: Това е вѣрно.

Н. Благоевъ: Азъ не мога да се примира съ това положение, да виждамъ слѣдъ 6 ч. да се отварятъ вратитѣ и да влизатъ нѣкои народни прѣд-

ставители. Моля ви се, г. Теодоровъ идва въ 6 ч., казва, дѣйствително, нѣколко умни думи и въ 6½ ч. си отива. Моля ви се, това присѣствие ли е? Това работа ли е? Това нито е присѣствие, нито е работа: Споредъ мене, това е злоупотрѣбление. Сжщото правятъ и други.

Нѣкои прѣдставители: Напр.

Н. Благоевъ: Който и да е.

Г-да! Това, дѣйствително, може да ви се види строго, да се счита, че не е присѣствувалъ тоя, който не присѣствува до 6 ч., нѣ мисля, че това донѣкъдъ ни се налага и отъ нуждата да не ставатъ злоупотрѣбления, или, най-малко, да се не обезкуражаватъ тѣзи, които сж отъ началото и докрая тукъ.

Прѣдъ видъ на всичко това, азъ ще гласувамъ за члена тѣй, както си е, и ще моля почитаемото Народно събрание да го приеме така, както е редактиранъ отъ почитаемата комисия.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Митовъ.

Д. Митовъ: Г. г. народни прѣдставители! Менъ този членъ ми се вижда много французки. Почитаемата комисия, която е прѣвоздала правилника на французката камара, мисли, че има работа съ французи, а не съ българи.

К. Мирски: Отдѣ знаете, че е французки?

Д. Митовъ: Ако и отъ тамъ да е взетъ този правилникъ, тамъ народнитѣ прѣдставители засѣдаватъ почти цѣла година. Тѣ сж, ако мога така да се изразя, почти прѣдставители par profession. Ние тукъ не сме такива, а ние, като се грижимъ за общественитѣ работи, не можемъ да оставимъ да не се грижимъ и за нашитѣ работи. Ако вие искате съ камшикъ да накарате народния прѣдставителъ да работи, горко на този народенъ прѣдставителъ. Оставете го на неговата добра свѣсть и, ако той не иска да работи, нѣма съ камшикъ да го накарате да работи. Азъ, ако казвамъ това, не искамъ да се ползувамъ отъ отпускъ; азъ миналата година бѣхъ взелъ само нѣколко дни, и то по независящи отъ мене причини. И да ви кажа друго нѣщо. Когато ние, провинциялнитѣ депутати, отсъствуваме, нашитѣ избиратели ни виждатъ въ провинцията и забѣлѣзватъ ни. Напр., когато миналата година азъ отсъствувахъ, тѣ ми казаха: „Г. Митовъ! Що щешъ тукъ, твоята работа е въ камарата“. Виждате, че има и други основания, които ще ни каратъ насъ, провинциялнитѣ депутати, да вземаме по-малко отпускъ; по-много могатъ да взематъ софиянци, понеже тѣхнитѣ избиратели не ги виждатъ, па не ги и познаватъ. За насъ, провинциялиститѣ, работата не стои така.

Сега тукъ е казано, че всѣки народенъ прѣдставителъ може да иска отпускъ, по мотиви отъ

чисто сѣмеенъ характеръ, които трѣбва да се изложатъ въ едно заявление, и това заявление, по силата на чл. 86, който ще стане 85, да се разгледа отъ една комисия, ти да дебетира по него, да-ли дѣйствително има той нужда отъ отпущъ, и това да се докладва въ Събранието и да се разрѣши. Позволете, г. г. народни прѣдставители, да кажа, че има и такива работи, които въ заявления не могатъ да се пишатъ. Заради това азъ докождамъ до убѣждението, че и по-първитѣ събрания сѣ имали това прѣдъ видъ, защото отъ правилника отъ 1901 г. виждаме, че въ чл. 42, алинея втора е казано: (Чете) „Въ случай на неотложна нужда, прѣдседателятъ може и самъ да разрѣши отпущъ за време не повече отъ 10 дена, прѣзъ една сесия, но длъженъ е да съобщи това на Събранието още въ първото засѣдание слѣдъ даване отпуща.“ Нека на г. прѣдседателя дадемъ възможность, безъ да се консултира съ нѣкаква комисия, а тѣй, както ставаше досега, да разрѣшава отпущи прѣзъ траенето на цѣлата сесия, само 10 дена. Г. Благоевъ, мойтъ добъръ другаръ и добъръ съседъ тукъ, цитира отпущи отъ 30—40 дена. И, дѣйствително, има народни прѣдставители, които взематъ 2 дена отпущъ, дойдатъ 2 дена, взематъ 6, дойдатъ 3 дена, взематъ 7 и т. н. Това е вече злоупотрѣбление и затова азъ правя слѣдующето прѣдложение: да дадемъ на прѣдседателя на това високо мѣсто по-голяма власть, да бѣде суверененъ да разрѣшава до 10 дена отпущъ прѣзъ траенето на сесията. Щомъ единъ прѣдставителъ иска 1 день повече отпущъ, тогазъ вече да се постѣпи споредъ чл. 86, който ще стане 85. Тогазъ отпущката да се внесе въ комисията и тя да рѣши, да-ли да му даде единадесетия день отпущъ или не. Заради това, прѣдъ видъ на тѣзи съображения, които изказахъ, азъ правя прѣдложение въ такъвъ смисълъ. Първата алинея да си остане тѣй; втората алинея да стане: „Прѣдседателятъ може, въ случай на неотложна нужда, да разрѣши на прѣдставителъ да отсѣтствува прѣзъ траенето на сесията всичко най-много до 10 дена отпущъ, за който съобщава на Събранието въ най-близкото му засѣдание.“ Тази суверенна власть да се даде на прѣдседателя да разрѣшава тѣзи заявления, безъ да се дебатира, безъ да се иска разглеждане отъ нѣкаква комисия. Азъ казвамъ: народенъ прѣдставителъ, който не се е проникналъ отъ важността на работата, която ни прѣдстои, много мжно можете да го накарате зорленъ да дойде да работи.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Д-ръ Наковъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ противъ този членъ, защото туй, което е гонила почитаемата комисия, да ограничи или закове на мѣстото единъ народенъ прѣдставителъ, не се постига. Не е правилникътъ, който ще огра-

ничи тѣзи, които отсѣтствуватъ по една или друга причина и които не гризе тѣхната добросъвестность въ работата; напротивъ, този правилникъ ще стане причина да отрупаеме прѣдседателя и комисията съ копѣ заявления за отпущи за 1—2 дена. Особено за 1 день азъ съмъ противъ. И комисия да се занимава, пакъ цѣлата, която се гони, нѣма да се постигне. Вънъ отъ туй, защо да нѣмате довѣрие на единъ народенъ прѣдставителъ, комуто се повѣриватъ най-висши интереси, че той ще бѣде добросъвестенъ и че той ще има причини да отсѣтствува отъ едно засѣдание? Когато шефътъ на едно учрѣждение е свободенъ да отсѣтствува за 1—2 дена — азъ не говоря за 2 дена, а за 1 день — защо единъ народенъ прѣдставителъ, при едно малко неразположение, да не може да отсѣтствува? Споредъ мене, стариятъ правилникъ бѣше много добъръ въ това отношение: народниятъ прѣдставителъ да има право да отсѣтствува 1 день, безъ да обявява причинитѣ, а за повече отъ 1 день да иска разрѣшение, и това разрѣшение, било за 5 дена, или за 10 — не прави въпросъ отъ това; нека бѣде както се съгласи почитаемото Събрание — да става отъ прѣдседателя, защото се явяватъ по-спѣшни случаи, причинитѣ могатъ да му се кажатъ и той по-бързо ще разрѣши отпущката; иначе, ще хвърлимъ заявленията въ една комисия, и често пѣти — азъ много прѣдполагамъ и очаквамъ — ще имаме неприятности съ тази комисия при разрѣшаването на отпущитѣ.

Докладчикъ В. Молловъ: Тѣ сѣ ваши другари.

Д-ръ Н. Наковъ: Ако бѣде нѣколко-членна комисия — на-ли е на гласуване — нѣкой ще каже: азъ съмъ противъ, други за, отпущитѣ нѣма да се разрѣши и ще имаме неприятности. Затуй поне повече отъ 10 дена нека ги разрѣшава комисията, но до 10 дена да разрѣшава прѣдседателятъ, като ги докладва въ Народното събрание. Вънъ отъ туй, както прѣдложи г. Константиновъ, народниятъ прѣдставителъ да има право да отсѣтствува 1 день, както бѣше по стария правилникъ. Въ Франция депутатитѣ ги събиратъ да гласуватъ по телефона, а ние тукъ, ако нѣмаме довѣрие, че народниятъ прѣдставителъ ще отсѣтствува по важни причини, не зная какво ще се постигне.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Вълчо Георгиевъ.

В. Георгиевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ за строгостта на члена, да се направи, щото, колкото е възможно, народнитѣ прѣдставители да се задължаватъ да стоятъ въ камарата, отколкото да ходятъ въ отпущъ. Но при всичката ми тази строгостъ искамъ да заявя, че има едно опущение въ този членъ, именно въ случай, когато нѣкой членъ отъ сѣмейството на единъ на-

роденъ прѣдставитель се лошо разболѣе въ провинцията, или пъкъ умре. Получи една телеграма, той трѣбва да дава заявление, да чака да получи разрѣшение за отпускъ и тогазъ да трѣгне. Този случай ще направи народниятъ прѣдставитель да стои тукъ, додѣто му се разрѣши отпускъ. А това не е справедливо.

Докладчикъ В. Молловъ: Това нѣма нужда.

В. Георгиевъ: Азъ мисля, въ такъвъ случай трѣбва да се даде на прѣдседателя право да разрѣшава отпускъ поне до 5 или до 10 дена, споредъ случая, и веднага народниятъ прѣдставитель да може да замине. А най-право, най-добро е да се остави на бюрото. Никакви комисии да нѣма, защото нашитѣ народни прѣдставители и тѣй сж обрѣменени съ разни комисии, макаръ че и тамъ не присѣствуватъ, но сж разпрѣдѣлени въ разни комисии. Ние имаме 10 комисии, така щото, почти всички народни прѣдставители влизатъ въ комисии. Ако ги обрѣменимъ още въ една комисию — а въ нея ще има най-много работа — тогазъ ще направимъ, щото да не могатъ и другитѣ комисии да работятъ. Като ви изтъквамъ тази случка, именно за народнитѣ прѣдставители отъ провинцията, азъ ще моля г. докладчика да се съгласи съ една забѣлжка въ този членъ, въ която да се каже, че въ случай на смъртъ на народния прѣдставитель се дава отпускъ до 5 дена отъ страна на прѣдседателя.

Я. Поповъ: Ти можешъ ли да отидешъ до Силистра и да се върнешъ зимно врѣме за 5 дена?

В. Георгиевъ: Защо да не мога? Тогазъ да дадемъ право на прѣдседателя да разрѣшава до 10 дена.

Я. Поповъ: 10 дена трѣбва да бѣде.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г. г. народни прѣдставители! Прави сж нѣкои отъ прѣждеговорившитѣ, които обясниха, че нѣкои отъ другаритѣ, особено отъ болшинството, го прѣкаляватъ съ своето отсъствуване. Може да се каже, че тѣ се явяватъ като метеори въ Народното събрание и повече правятъ това, да си го признаемъ, адвокатитѣ.

Я. Поповъ: И търговцитѣ.

А. Стамболийски: Добръ щѣше да бѣде, ако онова прѣдложение въ миналата сесия бѣше съприело, щото адвокатитѣ, прѣзъ врѣме на сесията, да нѣматъ право да адвокатствуватъ. И ще се на дѣваме, нѣкои отъ господата изъ болшинството да се явятъ съ такова прѣдложение. Вѣрвамъ, че сега поне, слѣдъ влизането на 30 души нови другари, ще го прокараме.

Но, отъ друга страна, трѣбва да признаемъ, г-да, че ние, като народни прѣдставители, не можемъ да изпълняваме добросъвестно длъжността си тѣй, както трѣбва. Има за това, разбира се, субективни и обективни причини; повечето сж обективни причини. Ние сме поставени при такива условия, че не можемъ да се прѣдадемъ всецѣло на парламентарна дѣйность. Повечето отъ насъ сж сиромаси — принудени сж да се занимаватъ съ нѣкакво занятие, за да си изкарватъ прѣхраната. Депутати сме само когато ни викатъ въ парламента, а по-инакъ би трѣбвало да бѣде. Азъ разбирамъ народниятъ прѣдставитель да изпълнява своя дългъ, но да се прѣдаде всецѣло на тази работа. Прѣзъ врѣмето, когато не засѣдаваме, той да проучва нуждитѣ на народа, той да проучва извѣстни въпроси, той да контролира изпълнителната власть, той да кръстосва даже България; въобще, да се прѣдаде всецѣло на тази работа. Тѣй разбирамъ да бѣде единъ народенъ прѣдставитель, въ пълната смисълъ на думата.

И тѣй, трѣбва да се стремимъ да направимъ, щото народнитѣ прѣдставители да си изпълняватъ пълно своя дългъ. И желателно ще бѣде, и това правителство, както, мисля, бѣ и прѣди години едно българско правителство повдигнало този въпросъ, да повдигне и то този въпросъ, и да направи нѣкакъ, щото да се прѣмахнатъ тѣзи „дневни“, а вмѣсто тѣхъ да се опрѣдѣли извѣстна заплата; по-скромна, разбира се, но цѣлогодшна.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Стамболийски! Това не е материята на члена, който разискваме. Има избирателенъ законъ — направете прѣдложение за измѣнение на избирателния законъ.

А. Стамболийски: Тукъ му е мѣстото, г. прѣдседателю. Искамъ да илюстрирамъ моята мисълъ. Та, казвамъ, желателно е тѣзи „дневни пари“ да се прѣмахнатъ, а да се опрѣдѣли извѣстно възнаграждение на народния прѣдставитель за цѣлата година, да му се даде извѣстно право за билетъ по желѣзницитѣ и да искаме отъ него работа.

Сега, да се спра върху туй, което ни прѣдстави комисията. Членътъ тѣй, както е редактиранъ, не може да се приеме. Старииятъ правилникъ, който сега прѣмахваме, е малко по-либераленъ въ това отношение: 1 день поне дава право на прѣдставителя да закъснѣе. И трѣбва да се съгласимъ и тукъ, щото народниятъ прѣдставитель поне 1 день да може да отсъствува, защото, случайно, внезапно се разболѣе, нѣма какъ да прѣдаде заявлението си, нѣма какъ да съобщи, и този прѣдставитель ще липите отъ дневнитѣ, прѣдвидени за прѣхрана. Ще моля г. докладчика да се съгласи да приемемъ старото положение.

Освѣнъ това, азъ напълно се присѣдинявамъ къмъ прѣдложението, което г. Митовъ прави. Ние сме комшии и добри другари, и азъ се надѣвамъ, че ще станемъ нѣкога и такива идейни.

(Общ смѣхъ) Та, казвамъ, да се приеме предложението на г. Митова тъй, както го редактира той; т. е. председателятъ да има право да разрешава най-много до 10 дена прѣзъ цѣлата сесия народниятъ прѣдставителъ да отсъствува. Вънъ отъ този отпускъ, който иска 1 день повече да отсъствува, да се сезира народното прѣдставителство, прѣдварително, разбира се, като се занимае комисията.

Моля г. докладчика да се съгласи на това предложение, защото се надѣвамъ, ако мога да съдя по лицата на господата отъ болшинството, това предложение ще се приеме.

Прѣдседателствуващъ Н. Гимиджийски: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ бихъ молилъ, при всичко че, може би, въпросътъ да не е толкова симпатиченъ на мнозина, да се спремъ на него малко по-сериозно. Ето защо. Не е тукъ само да си разрешаваме отпускъ да отсъствуваме 2—3 дена или да опрѣдѣлимъ, че въ всѣка сесия имаме право да отсъствуваме 10 дена; въпросътъ е важенъ въ друго отношение, чисто принципиаленъ. Прѣди всичко, Народното събрание не може да даде отпускъ на единъ прѣдставителъ; народниятъ прѣдставителъ въ това отношение не зависи отъ народното прѣдставителство, а отъ своитѣ избиратели. И това, което е било говорено на почтения г. Митовъ, е било много право, но не като стимулъ, а като право — задължение. Защо тогава, ако се поставимъ на това становище, да разширяваме възможността и правото на народния прѣдставителъ да може винаги да отсъствува 10 дена прѣзъ сесията? На какво основание? Най-сетнѣ, разбирамъ азъ, има частна работа, ще отсъствува, но пъкъ ще понесе на срѣщу туй онова, което прѣдвижда послѣдующиятъ чл. 87, а сега чл. 86: нѣма да получава пари и на свой рискъ ще отсъствува. Ако той има частна работа, има частенъ интересъ, нека вземе въ съображение този частенъ интересъ съ това, което има да получи тукъ; на какво основание ние ще вземаме народни пари, зарадъ туй, че ще си вършимъ частна работа? Ама това се е допуцало досега, мнозина сж се ползували отъ това — то е другъ въпросъ. Но ние, като гледаме какъ трѣбва да се уреди въпросътъ, трѣбва да признаемъ, че въ дѣйствителностъ не би трѣбвало да се разрешаватъ такива отпуски.

При все туй, комисията е намѣрила, че може да има неотложни нужди въ единъ даденъ случай и, слѣдователно, народниятъ прѣдставителъ да отсъствува. Но това не може да става често, не може да става съ дни, безъ знанието, безъ разрешението на народното прѣдставителство; то може да става, слѣдователно, за всѣки засѣдателенъ день. Отпускътъ може да бѣде исканъ и прѣдварително, и слѣдъ като мине засѣдателниятъ день;

по то не е право на народното прѣдставителство, както се поддържа отъ почтения г. Константиновъ, който иска да задължи председателя да дава този отпускъ. Нѣма защо; защото, ако прѣдседателятъ е задълженъ да го даде, излишно е тогазъ да се нита.

Т. Константиновъ: Неотложна нужда.

Докладчикъ В. Молловъ: Та, споредъ това, безъ да говоримъ, че това постановление е френско или каквото и да бѣде, трѣбва да се вникне на неговата цѣлесъобразностъ. Споредъ мене, то е цѣлесъобразно и отговаря на неговото назначение. И азъ трѣбва да кажа, че прѣдставителътъ на почитаемата земледѣлска група въ това отношение, дѣйствително, даватъ примѣръ на прѣдставителитѣ отъ болшинството, защото тѣ стоятъ тукъ винаги като приковани на своитѣ банки. Азъ виждамъ — нѣма защо да го криемъ помежду си тукъ — азъ виждамъ, казвамъ, мнозина, които не сж тукъ: прѣзъ день, прѣзъ два липсватъ и се явяватъ като метеори. Даже тукъ се говори за единъ засѣдателенъ день, както е по сегашния правилникъ, а то дава възможностъ на злоупотрѣбления, и ще ви кажа защо. Първиятъ день се смѣта за отсъствующъ, иска се единъ день отпускъ, на третия день се връща и пакъ му се плаща. Въ сжщностъ 3 дни отсъствува, съ 1 день отпускъ.

Н. Влагоевъ: До 4 дни.

Докладчикъ В. Молловъ: Даже 4 дни, ако нѣма нѣкой день засѣдание. Не е ли това злоупотрѣбление? Тогава, естествено, противъ това нѣщо трѣбва да има извѣстенъ цѣръ, извѣстно срѣдство.

По-нататъкъ. Говори се тукъ, че прѣдседателятъ е длъженъ да знае, или че на прѣдседателя или прѣдседателството трѣбва да се съобщатъ тѣзи причини. Г. г. народни прѣдставители! Комисията въ това отношение не е слѣдвала френски примѣръ, а е слѣдвала едно тълкуване на белгийската камара — ние сѣ нея призоваваме за тълкуване на нашата конституция, ще ми позволите да си послужа съ нейното тълкуване — а то е именно, че народенъ прѣдставителъ не може да отсъствува безъ разрешение въ сжщностъ отъ своитѣ избиратели, а не отъ Народното събрание, и то само въ изключителни случаи, както ние казваме по „неотложни нужди“; когато, слѣдователно, въ сжщностъ той не би могълъ да дойде за това засѣдание, Събранието да разреши на прѣдставителя да отсъствува, а не прѣдседателятъ на Събранието. При туй въ другитѣ камари има изработена вече практика — практика, която е осветена, която е установена, която никога не се нарушава и споредъ която не може даже да се спомене отъ народенъ прѣдставителъ за това, че той ималъ частна нужда, та да отсъствува отъ Народното събрание. Може да отсъствува. Ето ви и практика, установена отъ 40—50 години въ Италия. Тамъ по 3

причини може да се отсъства: първо, по болест; второ, тѣ иматъ народни прѣдставители, които изпълняватъ други длѣжности, които сѣ чиновници — „*officio publico*“, и които, слѣдователно, като изпълняватъ двѣ длѣжности, по длѣжностъ отсъствуватъ; и най-сетнѣ по съображения сѣмейни — това за което почтениятъ г. Георгиевъ говорѣше: въ случай на смъртъ, сѣмейно нещастие, сѣмейно тържество. Повдигалъ се е въпросъ нѣколко пѣти, но отъ 1848 г. насамъ, като постоянна, неизмѣнна практика съществува въ италианската камара правилото, че за частни интереси, частни нужди, отпускъ на народенъ прѣдставителъ не се дава; слѣдователно, той може да не взима своитѣ дневни пари и да отиде да гледа своитѣ частни интереси; а пъкъ, ако иска да получава дневни — да стои въ камарата да работи. Слѣдователно, той може да не вземе своитѣ дневни пари, ако отиде да гледа своя частенъ интересъ, а пъкъ ако иска да получи дневнитѣ си пари, тогава да стои въ камарата да работи. Така щото въ това отношение азъ бихъ молилъ народното прѣдставителство да се съгласи съ мнѣнието на комисията. Постановлението на чл. 84 сега пакъ е либерално, пакъ едно засѣдание може да се отсъства и, понеже засѣдания не ставатъ всѣки день, могатъ да ставатъ двѣ, три отсъствия, а пъкъ когато се отнася въпросътъ за повече, тогава ще влѣземъ въ материята на чл. 86, сега 85, и тамъ ще разискваме, кой ще разрѣшава отпуска, да-ли прѣдседателството, да-ли комисията, да-ли Народното събрание — то е единъ въпросъ, единъ модусъ — тамъ ще се споразумѣемъ лесно. Така щото поддържамъ чл. 85, сега 84, така, както е редактиранъ отъ комисията.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Разискваме една наредба, която собствено е за това: да получаваме ли за нѣкои дни дневни или не, защото, който отсъства безъ отпускъ, не се прѣдвижда въ правилника никакво наказание, а само е казано, че за тия дни, въ които отсъства безъ отпускъ, не получава дневни. И така, подчертавамъ, само за дневнитѣ е думата. Вие знаете, има събрания, дѣто народнитѣ прѣдставители не получаватъ никакво възнаграждение, но въ демократическитѣ страни дава имъ се възнаграждение, обаче, за труда, който се полага, а не за да си вършимъ частни работи — единъ като адвокатъ, другъ като търговецъ и т. н. Азъ помня, въ IV-то обикновено Народно събрание бюрото бѣше се принудило да прѣдложи на Събранието и то гласува изненадано, да се прочита списъка на народнитѣ прѣдставители въ засѣданието и който отсъства лишаваше се отъ дневнитѣ. Защо бѣше направена тази наредба? Защото тогава не съществуаше сегашната наредба на конституцията — ние да работимъ само съ една трета отъ членоветѣ на

Събранието. Ако и сега пишеше въ нашата конституция да бѣде кворумътъ повече отъ половината членове на Събранието, ние често щѣхме да се намираме въ невъзможностъ да работимъ и отъ това, разбира се, щѣше да страда народътъ, който ни е пратилъ тукъ да работимъ зарадъ него. Азъ съжалявамъ, че има нѣкои народни прѣдставители — не казвамъ въ коя камара . . .

А. Стамболийски: Четвъртата.

К. Мирски: . . . но зная, че е имало такива, които идватъ тукъ, разписватъ се въ присѣствената книга, и завчасъ на трамвая или на нѣкой фойтонъ, на гарата и отъ тамъ въ Пловдивъ или еди-къдѣ си, а пъкъ нѣкой, като наближава да се затвори засѣданието, идва тукъ само да се разпише и, може би, като го е страхъ, че пакъ нѣма да му дадатъ дневнитѣ, той се обади нѣкъдѣ, каже нѣколко думи, за да има доказателство въ стенографскитѣ дневници. (Глътка въ лѣвицата)

К. Сидеровъ: Г. Мирски! Кажете нѣкой.

К. Мирски: Ако разискваме тукъ респективната наредба на избирателния законъ, азъ щѣхъ да кажа, че за софийскитѣ народни прѣдставители почти никакви дневни да нѣма, защото така е наредбата на стария чл. 139 отъ конституцията и въ българския ѝ текстъ, и въ французския ѝ официаленъ прѣводъ: само които сѣ отънѣ дошли тукъ, тѣ да получаватъ дневни и, разбира се, за ония дни, когато работятъ, освѣнѣ, когато по болестъ отсъствуватъ. (Чете) „Прѣдставителъ, който отсъства въ отпускъ не по болестъ за повече отъ 3 дена, взема дневнитѣ си само за първитѣ 3 дена“ — азъ бихъ прѣдложилъ такова нѣщо, но нѣма да прѣдлагамъ нищо, затуй, защото въ комисията размислихме, че може да се уреди така работата, както прѣдвижда членътъ. Моля да гласувате члена така, както е.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мисловъ.

Ц. Мисловъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Инджовъ.

И. Инджовъ: Ще изтъкна едно нѣщо: разискваме тукъ засега за дневнитѣ и всѣки мисли да не си изгуби дневнитѣ. И право каза г. Стамболийски, че повечето отъ депутатитѣ отсъствуватъ, защото дохождатъ да се разпишатъ и бѣгатъ веднага. То е вѣрно. Ние дѣто не прехме миналата година прѣдложението на г. Милева, направихме една грамадна грѣшка. Азъ гледамъ често пѣти г. Теодоровъ идва само вечеръ, въ надвечерието дойде, вземе думата само и само да го запишатъ въ дневницитѣ, да се каже, че и той е

взелъ думата, и си отива, и, когато може би той е най-необходимъ въ засѣданието, той отсъствува. Затова азъ одобрявамъ този членъ така, както е нареденъ, но искамъ една забѣлжка къмъ втората алинея да се тури, така: „Списъкътъ да се провѣрява отъ секретаря и неподписалитѣ се, както и тѣзи, които сж се подписали и веднага пакъ отсъствуватъ, да се считатъ за отсъствующи“, защото често пѣти гледамъ наши другари подписватъ се и веднага бѣгатъ. Та, казвамъ, списъкътъ да се провѣрява и който се е подписалъ и пакъ отсъствува да се счита за отсъствующъ и да не му се плащатъ дневнитѣ. Затова моля почитаемото Събрание да се съгласи съ тази прибавка, а членътъ да си остане така, както си е.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Топаловъ. (Глъчка)

А. Краевъ: Стига, да се гласува!

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля тишина, г-да.

Н. Топаловъ: Азъ ще се съглася... (Отъ глъчка не се чува) За да се тури край на злоупотребленията, трѣбваше да дадемъ друга редакция на чл. 82, който приехме, защото ние приехме, че прѣди отварянето на засѣданието ще се записва всѣки депутатъ, но ние не можемъ да разчитаме, че засѣданието ще бѣде пакъ пълно, защото нѣкои ще се разпишатъ и ще си излѣзатъ. Ние разчитаме тогава на добросъвестността и затуй приехме чл. 82; щомъ разчитаме на добросъвестността на депутата, не трѣбва да отиваме да го ограничаваме, отъ друга страна, че той нѣма право да отсъствува нито единъ день.

К. Мирски: Свободенъ е да отсъствува, но само дневни нѣма да получи.

Н. Топаловъ: Извѣстни причини може да му налагатъ той да отсъствува; безъ да ще, принуденъ е нѣкой пѣтъ да отсъствува. Ние даваме право тукъ на този, който иска да злоупотребява, да се разпише и да отсъствува отъ засѣданието, а други, който има неотложна нужда, лишаваме го отъ правото да отсъствува. Азъ не мога да се съглася съ туй. Поддържамъ прѣдложението на г. Константинова и моля да го гласувате.

Прѣседателствующъ Гимиджийски: Г. г. народни прѣдставители! Най-напрѣдъ ще дамъ на гласуване чл. 84 така, както го е приела комисията.

Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 85, който сега става чл. 84, така, както комисията го е приела, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се. (Оспорване. Глъчка)

А. Краевъ: Щомъ се оспорва, трѣбва да гласуваме още веднажъ прави.

Нѣкои отъ мнозинството: Прие се вече.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ чл. 84 така, както го е приела комисията, да си вдигнатъ ржката.

Моля г. квестора Арабаджиевъ да прѣброи гласоветѣ.

Квесторъ Г. Арабаджиевъ: (Слѣдъ прѣброяване на гласоветѣ) 34 души гласуватъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Колко души присѣствуватъ?

Квесторъ Г. Арабаджиевъ: (Слѣдъ прѣброяване) 86 души.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Споредъ прѣброяването на г. квестора, меншинство е.

Моля, г-да, има други редакции на този членъ; тѣ сж двѣ: едната отъ г. Теню Константиновъ, другата отъ г. Добри Митовъ и г. Д-ръ Наковъ. Първата е: (Чете) „Никой прѣдставитель не може да отсъствува отъ никое засѣдание на Събранието безъ отпускъ. Прѣседателътъ е длъженъ, въ случай на нужда, да разрѣши отпускъ на прѣдставитель да отсъствува най-много до 10 дни, за което съобщава на Събранието въ най-близкото му засѣдание.“ Понеже това прѣдложение е пораншно отъ другото, ще поставя него на гласуване.

Д. Мишевъ: Искамъ думата.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мишевъ.

Д. Мишевъ: Думата „длъженъ“ да се махне; да се каже: „дава отпускъ“, или „разрѣшава отпускъ“.

Т. Константиновъ: Така да се поправи: „Прѣседателътъ въ случай на неотложна нужда разрѣшава на прѣдставителя...“

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Г. Константиновъ. Че ние нѣма да се занимаваме само съ прибавки и поправки. Отказвате ли се отъ прѣдложението си?

Т. Константиновъ: Не, не се отказвамъ, само вмѣсто думата „е длъженъ“, нѣкои казаха, че трѣбва да бѣде „може“, и азъ съмъ съгласенъ да бѣде тѣй.

А. Краевъ: Прочетете и другото прѣдложение, г. прѣседателю.

В. Георгиевъ: И второто прѣдложение да знаемъ.

Прѣседателствующъ Н. Гимиджийски: Г-да! Има и друго прѣдложение, както ви казахъ, за

редактирането на чл. 34, предложено от г. Митовъ и г. Наковъ; то е слѣдующето: (Чете) „Ако нѣкой прѣдставителъ отсъствува двѣ засѣдания наредъ, безъ да е явилъ на прѣдседателя причината за отсъствието си, лишава се отъ дневнитѣ си пари за всичкитѣ дни, прѣзъ които е отсъствувалъ. Прѣдседателътъ може, въ случай на неотложна нужда, да разрѣши на прѣдставителъ да отсъствува прѣзъ траянето на сесията всичко до 10 дни, за което съобщава на Събранието въ най-близкото му засѣдание.“

Моля, г-да! По реда на прѣдложенията, ще дамъ на гласуване най-напрѣдъ прѣдложението на г. Теня Константиновъ. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които приематъ прѣдложението на г. Теня Константиновъ така, както го прочетохъ по-рано, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Не се приема.

Моля онѣзи г. г. народни прѣдставители, които приематъ редакцията на чл. 85 отъ правилника, сега чл. 84, така, както е прѣдложена отъ г. Митовъ и г. Наковъ и както ви я прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Нѣкои прѣдставители: Меншество!

А. Краевъ: Да се прѣброятъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Понеже се оспорва, моля г. квестора да прѣброи гласовѣтъ.

Квесторъ Г. Арабаджиевъ: (Слѣдъ прѣброяване гласовѣтъ) И азъ единъ — 40.

А. Краевъ: Отъ 86 — значи, пада.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Г-да! Тоже, слѣдъ прѣброяването отъ г. квестора, излиза меншество, защото пристѣпующи сж 86, а 40 гласуватъ за прѣдложението.

А. Краевъ: Искамъ думата.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Имате думата, г. Краевъ.

А. Краевъ: Азъ ще си позволя да прѣдложа нова редакция. Понеже се отхвърлиха и тритѣ, азъ прѣдлагамъ слѣдующата и моля да се тури на гласуване.

Нѣкои прѣдставители: Не може, членътъ падна вече.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Членътъ се гласува на три пѣти и падна — дебатитѣ по тоя чл. 84 сж изчерпани.

Я. Поповъ: Нѣма членъ.

А. Краевъ: Да, но ние искаме да има единъ членъ.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Новъ членъ може да се прѣдложи при трето четене.

А. Краевъ: Дайте ми думата, г. прѣдседателю.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Имате думата. (Глъчка)

А. Краевъ: Г. г. народни прѣдставители! Позволете ми да кажа двѣ думи. Ние сега гласувахме единъ текстъ отъ правилника, който урежда въпроса за отпускитѣ. Една часть гласуваха за първото, друга часть за второто, трета часть за третото прѣдложение, но понеже нито за едно отъ тритѣ нѣмаше нужното число гласове, за да се прокара, то заключението не може да бѣде, че народното прѣдставителство не желае да има въ правилника единъ текстъ, който да урежда въпроса за отпускитѣ.

Д. Мишевъ: Тѣй.

А. Краевъ: Ето защо азъ моля г. прѣдседателя и г. г. народнитѣ прѣдставители, да пристѣпимъ къмъ разглеждане на друга редакция. (Възражение отъ мнозинството)

Д-ръ А. Гиргиновъ: Не може да става нова редакция.

А. Краевъ: Азъ искамъ сега да направя едно ново прѣдложение. Моето прѣдложение, г-да . . . (Възражения)

Д-ръ А. Гиргиновъ: Не може да се прави ново прѣдложение.

А. Краевъ: Добрѣ. Понеже става оспорване по този въпросъ, консултирайте, г. прѣдседателю, Събранието съ единъ специаленъ вотъ, може ли да се прѣдлага сега нова редакция или не.

Д-ръ А. Гиргиновъ: Сега не може. При третото четене. (Глъчка)

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Имате думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Г. г. народни прѣдставители! Не може въ дадения случай да става никакво ново прѣдложение, понеже всичкитѣ прѣдложения сж изчерпани — то трѣбваше да бѣде направено по-рано. Който желае да направи сега прѣдложение, което се отнася до отпускитѣ, нека го направи слѣдъ като се прочете чл. 86. Тогавъ може да се притури една нова алинея, или да се измѣни тукъ тази редакция, която е, и да се постигне цѣльта.

А. Краевъ: Нека тѣй да бѣде.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Имате думата г. Мишевъ. (Голѣма глъчка)

Моля, г-да, пазете тишина. Оставете г. Мишева да говори.

Д. Мишев: Г. г. народни прѣдставители! Нѣмаме материя, по която да разискваме, тя падна, затуй да пристѣпимъ къмъ слѣдующия членъ. Тукъ нѣма какво повече да разискваме. Ще направимъ прѣдложение при третото четене.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Азъ прѣди нѣколко минути съобщихъ, че, както чл. 84, приетъ отъ комисията, падна, така също паднаха и направенитѣ нови отъ васъ прѣредакции на този членъ, слѣдователно, нѣма какво да разискваме...

К. Мирски: Тѣй.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: ... и ще минемъ по-нататъкъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 86 става чл. 84. (Чете)

„Чл. 84. Отпускъ се дава отъ Събранието, само за опрѣдѣлено врѣме, винаги по писмено заявление адресувано до прѣдседателя, съдържащо причинитѣ за искания отпускъ и медицинско свидѣтелство, ако отпускътъ се иска по болестъ.

„Заявленията за отпускъ се разгледватъ отъ комисия, назначавана отъ прѣдседателя, която, като вземе рѣшение по всѣко заявление, докладва го на Събранието за одобрение.“

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. прѣдставители! Прѣдлежи да разрѣшимъ въпроса за отпускитѣ на народнитѣ прѣдставители. Бива ли да има отпуски или не? Несъмнено, че трѣбва да има. Ние сме хора, за-уѣдаваме 2 или 3 мѣсеца, явяватъ се нужди, нужди сѣмейни, нужди други, които заставляватъ човѣка, колкото и да желае да стои тукъ, да изпълнява добросъвестно дълга си, да поиска отпускъ. Какъвъ трѣбва да бѣде размѣрътъ на този отпускъ? Той трѣбва да бѣде умѣренъ. Азъ мисли, че не бихме се толкова спирали и занимавали съ въпроса за отпускитѣ, ако съ този въпросъ се занимавахъ самитѣ групи въ своитѣ събрания. И ако г. докладчикътъ посочи на нашата група, че тя рѣдко отсъствува, то е, защото ние се занимаваме у себе си съ тия отпуски и не ги даваме току-тъй. Същото нѣщо ако биха правили другитѣ групи, сега може би много по-малко щѣхме да се занимаваме съ този въпросъ въ камарата. На всѣки случай, отпускитѣ сѣ неизбѣжни. Трѣбва да признаемъ, че има камари, когато е имало по-малко отсъствия, а има камари, когато отсъствията сѣ били по-изобилни. Какъвто и правилникъ да наредите за отпускитѣ, да сѣ дълги или да сѣ къси, много ще зависи отъ състава на камарата и отъ състава на болшинството. Азъ си спомнямъ за

XI обикновено Народно събрание, когато опозицията бѣше достатъчно впушителна, а болшинството по своя брой малко я прѣвъзходствуваше; тогава самото болшинство не разрѣшаваше на своитѣ прѣдставители отпуски и банкитѣ тукъ бѣха пълни съ депутати. Сега, увѣренъ съмъ, че каквото и ограничение да направимъ на отпускитѣ, ние имаме едно болшинство повече, отколкото ви е потребно, и между това болшинство има хора, голѣмъ брой, отъ адвокатската професия, които ще отсъствуватъ. Нѣкои казватъ, че ако ги липсимъ отъ дневнитѣ пари, тѣ, може би, нѣма да отсъствуватъ. Единъ депутатъ, когато въ сѣдилището го чака единъ процесъ, отъ който ще му донесе 200, 500, 1.000 л., на може би и повече, ще прѣнебръгне тия ваши 20 л. не въ разстояние на 3 дена, ами и въ разстояние на 13 дена. Увѣренъ съмъ азъ, че сега, при този съставъ на камарата, при този съставъ на вашето болшинство, какъвто и правилникъ да създадемъ и каквито и ограничения да създадемъ за отпускитѣ, пакъ ще имаме тѣзи отсъствия. Но нѣщо сѣ трѣбва да се създаде — не можемъ да останемъ безъ всѣкаква наредба. Въ този членъ, който сега ни прочете г. докладчикътъ, се казва, че отпускъ ще се разрѣшава отъ нѣкаква комисия.

Докладчикъ В. Молловъ: Отъ Събранието, г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Една комисия ще разгледва заявлението и ще го докладва въ Събранието или, съ други думи, ние ще имаме комисия за разрѣшаване отпуски. Такава една комисия ние не прѣдвидѣхме, кога опрѣдѣляхме, какви комисии ще избира камарата. Но менъ ми се струва, че нѣма защо да опрѣдѣляме такава комисия, защото ние си я имаме въ лицето на нашето бюро. Ами че туй бюро, състоящо се отъ нѣколко члена, ползующе се съ най-голѣмото довѣрие на камарата, ако ние не можемъ да му възложимъ тази дребна работа, да разрѣши на единъ народенъ прѣдставителъ отпускъ отъ 5 или 10 дена, то каква друга по-важна комисия можемъ и трѣбва да избираме, на която да възложимъ това довѣрие? Менъ ми се чини, че въпросъ за такава една комисия не може и не бива да става. Ние имаме тая комисия — то е нашето бюро. До колко отпускъ да разрѣшава то? Менъ ми се струва, че най-приемливо е онова мнѣние, което направи г. Митовъ за размѣра на отпускитѣ, които ще разрѣшава прѣдседателството; та да дадемъ право на нашето прѣдседателство да може да разрѣшава 10 дни за цѣлата сесия отпускъ на народенъ прѣдставителъ, по причини, които то намѣри за уважителни: ако ги намѣри за неуважителни, нѣма да му разрѣши. Вънъ отъ този размѣръ, ако нѣкой народенъ прѣдставителъ, слѣдъ като изчерпи тѣзи 10 дена, пакъ поиска отпускъ, ако ще би и за 2 дена, тогава вече въпросътъ да се разрѣшава отъ Народното събрание.

Азъ мисля, че това е най-правилното разрѣшение на този въпросъ и азъ правя тази редакция.

Прѣдседателствующъ Н. Гимиджийски: Има думата г. Мисловъ.

Ц. Мисловъ: Г. г. народни прѣдставители! Благодарение на желанието на всички господа, които говориха, кой повече да може, по-умѣло, безъ това да се усѣти, да използва възможността да отсѣкствува отъ работа — защото всички се стремѣхме тамъ, какъ по-лесно да ни нѣма тукъ — затова пропадна членътъ. Сега ще търсимъ какъ да му намѣримъ мѣстото. Вѣлѣжикитѣ, които се направиха по-рано отъ нѣкои отъ г. г. ораторитѣ, сж много на мѣсто. И безъ да се пише въ правилника начинътъ на присѣствие и начинътъ на отсѣствие, доста е ние всички да съзнаемъ въ себе си една свѣнъ, едно стѣснение отъ онова, което ни се нахвърля, а то се състои въ това, че нѣкои господа въ часа 2 се запишатъ и си отидатъ и ние ги смѣтаме, че тѣ сж тукъ; други господа се връщатъ отъ сѣдилището въ 7 ч., когато ние вдигаме засѣданието и тѣ се четатъ присѣтствующи. Макаръ че въ правилника нѣма нищо, нека на тия господа, които обичатъ по този начинъ да получаватъ дневни, а въ сжщностъ да не работятъ, нека това имъ бѣде за урокъ, втори пѣтъ да не се повтаря. Сега да дойдемъ да търсимъ мѣсто на този членъ, който пропадна, а отъ който имаме нужда, а именно отъ отпуски. Редакцията, която г. Добри Митовъ правѣше по този членъ, е приемлива — да се вмѣкне тукъ въ члена.

Г. Арабаджиевъ: Тя пропадна.

Ц. Мисловъ: По съдържанието на чл. 86, сега 84, имамъ да възстана противъ едно нѣщо. (Глъчка) Недѣйте, г. г. народни прѣдставители, да карате единъ народенъ прѣдставитель, когато е боленъ, когато той ви поиска отпущъ по болестъ, да го карате да отива при лѣкари и да прѣдставлява медицинско свидѣтелство. Имайте вѣра въ добросвѣстността на единъ народенъ прѣдставитель, когато ви каже: дайте ми отпущъ по болестъ — и да му я дадете. Не го излагайте прѣдъ доктори, затова, защото твърдѣ е възможно да вдигне рѣцѣ отъ отпуща въ връда на здравето си и да не отива при лѣкаръ, да ви прѣдставлява медицинско свидѣтелство. Защото възможенъ е и другъ случай — не лично народниятъ прѣдставитель да има нужда отъ отпущъ по болестъ, а нѣкои отъ членоветѣ отъ неговото сѣмейство да е боленъ; тогава ще искате да ви прѣдставлява медицинско свидѣтелство за жена си, или за дѣтето си и тѣмъ подобни. Менѣ ми се струва, че всѣки народенъ прѣдставитель не ще бѣде толкова недобросвѣстенъ, да измами народното прѣдставителство за отпущъ въ името на нѣкаква си болестъ, толкова повече, когато ние имаме въ послѣдната алинея на чл. 87, който ще стане 85, една забѣлѣжка много на мѣсто,

че въ „Държавенъ вѣстникъ“ се публикува дадениятъ отпущъ на извѣстенъ народенъ прѣдставитель и причинитѣ за това, и когато трѣбва да бѣде въ вѣщата си по болестъ, както г. Добри Митовъ каза, а него ще го видятъ въ сѣдилището да защитава дѣла, или въ кантората да си върши търговията, неговитѣ избиратели ще му кажатъ: г-не, ти си въ отпущъ отъ Народното събрание, че си боленъ, а тукъ работишъ своя работа. Ето, казвамъ, има гаранция, че народниятъ прѣдставитель нѣма да измами народното прѣдставителство. Затова ви се моля да се съгласите къмъ този членъ да се комбинира редакцията прѣдложена отъ г. Добри Митовъ, като се изхвърли, да се кара народниятъ прѣдставитель да отива при лѣкаръ да ви прѣдставлява медицинско свидѣтелство. Ако е работата, че единъ народенъ прѣдставитель ще може да не каже истината, да заблуди народното прѣдставителство, че взема отпущъ по болестъ, а въ сжщностъ да не е така, това нѣщо може да се постигне и чрезъ медицинско свидѣтелство, стига да иска; но азъ не допускамъ, че ще има народенъ прѣдставитель, който да пожелае въ такъвъ случай да се ползува отъ отпущъ по болестъ, безъ да е боленъ.

А. Краевъ: Вашата редакция?

Ц. Мисловъ: Моята редакция е както тази на г. Добри Митовъ, комбинирана съ тази въ чл. 84, като се изхвърли искането на медицинско свидѣтелство, сир. „всѣки народенъ прѣдставитель може да се ползува прѣзъ врѣме на сесията съ до 10-дневенъ отпущъ, разрѣшенъ отъ бюрото; за повече — отъ Събранието“.

(Прѣдседателското мѣсто заема прѣдседателътъ г. Х. Славейковъ)

Прѣдседателътъ: Има думата г. Краевъ.

А. Краевъ: Г. г. народни прѣдставители! Комисията прѣдлага, искането за отпущъ най-напрѣдъ да се обсъжда отъ една комисия и послѣ да се обсъжда отъ Народното събрание. Азъ мисля, че ще трѣбва да прѣвдимъ случая, когато неотложна нужда изисква разрѣшаването отпущъ; слѣдователно, тогава комисията не би могла да се занимае съ искането. Заради това прѣдлагамъ послѣдна алинея: „обаче и прѣдседателството може да разрѣши до 5 дена отпущъ въ случай на неотложна нужда“.

Прѣдседателътъ: Има думата г. Коцевъ.

Н. Коцевъ: Отказвамъ се.

Прѣдседателътъ: Има думата г. Мирски.

Б. Мирски: Г. г. народни прѣдставители! Струва ми се, че се напълно и даже прѣнапълно освѣтлехме по въпроса и затова азъ станахъ само да направя една молба да бѣде Събранието любезно да гла-

сува двѣ редакции — една въ проекто-правилника, а ако падне тя, просто другата въ правилника на XI обикновено Народно събрание, за да се не бавимъ много. Но първата алинея на чл. 85 отъ проекто-правилника трѣбва да се тури въ началото на този членъ, който сега разискваме, защото прѣди малко ние говорихме само по втората алинея на чл. 85 отъ проекто-правилника. Собствено ние въ комисията сме направили една грѣшка, като двѣ материи сме турили подъ единъ номеръ: чл. 85 говори за двѣ материи — въ първата си алинея говори, че „никой прѣдставителъ не може да отсъствува отъ нѣкое заседание на Събранието безъ отпущкъ“; противъ това нѣма никой, това е прѣкъсно, едногласно ще се приеме и, понеже падна чл. 85, трѣбва тази алинея да я туримъ въ началото на чл. 86 отъ проекто-правилника. А мине ли това нареждане отъ проекто-правилника, тогава ще трѣбва да се поднесе на гласуване слѣдующето, именно чл. 42 отъ правилника отъ 1901 г. Чл. 86 отъ проекто-правилника ще започне така:

„Никой народенъ прѣдставителъ не може да отсъствува отъ заседанията на Събранието безъ отпущкъ.“

„Отпущкъ за опрѣдѣлено врѣме се дава отъ Събранието по писмено заявление до прѣдседателя, съдържащо причинитѣ за искания отпущкъ; а безсроченъ отпущкъ се дава само по болестъ, доказана съ медицинско свидѣтелство.“

„Въ случай на неотложна нужда прѣдседателятъ може и самъ да разрѣши отпущкъ за врѣме не повече отъ 10 дена прѣзъ една сесия, но длъженъ е да съобщи това на Събранието още въ първото заседание слѣдъ даване отпущка.“

Както виждате, разницата е, че по проекто-правилника има комисия за отпущкитѣ, а тукъ бюротъ ще разрѣшава. Моля, съгласете се да се прочетатъ тѣзи двѣ редакции и да се гласуватъ по редъ, за да нѣма възражение отъ нѣкои членове на комисията, че прѣнебрѣгваме нѣйното дѣло.

Д. Драгиевъ: Азъ се присъединявамъ къмъ тази редакция.

Мнозина прѣдставители: Да се гласува!

Прѣдседателятъ: Има думата г. Мишевъ.

Д. Мишевъ: Отказвамъ се.

А. Краевъ: Г. прѣдседателю! Ние оттегляме своитѣ прѣдложения и се присъединяваме къмъ мнѣнието на г. Мирски — да гласуваме текста, както е билъ въ правилника отъ 1901 г.

Прѣдседателятъ: Има думата г. Арабаджиевъ.

Г. Арабаджиевъ: И азъ се присъединявамъ къмъ мнѣнието на г. Мирски и прѣдлагамъ да се прѣвратятъ дебатитѣ.

Прѣдседателятъ: Понеже нѣма вече записани да говорятъ, ще туря на гласуване чл. 86, който става чл. 84, тѣй, както го прѣдлага комисията въ проекто-правилника. Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме редакцията на чл. 86, който става чл. 84, тѣй, както е въ проекто-правилника, да си вдигнатъ ржката. (Двама вдигатъ) Падна.

Има прѣдложение отъ г. Кръстю Мирски, щото този чл. 86 да се замѣни съ текста на чл. 42 отъ стария правилникъ, а именно тѣй:

„Никой народенъ прѣдставителъ не може да отсъствува отъ заседанията на Събранието безъ отпущкъ.“

„Отпущкъ за опрѣдѣлено врѣме се дава отъ Събранието по писмено заявление до прѣдседателя, съдържащо причинитѣ за искания отпущкъ; а безсроченъ отпущкъ се дава само по болестъ, доказана съ медицинско свидѣтелство.“

„Въ случай на неотложна нужда, прѣдседателятъ може и самъ да разрѣши отпущкъ за врѣме не повече отъ 10 дена прѣзъ една сесия, но длъженъ е да съобщи това на Събранието още въ първото заседание слѣдъ даване отпущка.“

Отъ всички страни: Прието!

Прѣдседателятъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ текста на чл. 86, станалъ чл. 84, тѣй, както го прочетохъ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 87 става чл. 85. (Чете)

„Чл. 85. Прѣдставителъ, който отсъствува безъ отпущкъ, губи право на дневни за врѣмето, прѣзъ което е отсъствувалъ.“

„Въ края на всѣки мѣсецъ бюротъ на Събранието публикува, чрѣзъ „Държавенъ вѣстникъ“, списъка на прѣдставителитѣ, които сж отсъствували отъ заседанията на Събранието и на комиситѣ, на които прѣдставителитѣ сж били членове, съ означение, колко заседания и по какви указани отъ прѣдставителя причини тѣ сж отсъствували.“

Прѣдседателятъ: Има думата г. Арабаджиевъ.

Г. Арабаджиевъ: Чл. 87, който става сега чл. 85, да се измѣни така: „прѣдставителъ, който отсъствува безъ отпущкъ двѣ заседания подъ редъ, губи правото на дневни прѣзъ врѣмето, прѣзъ което е отсъствувалъ“; а другото да се изхвърли, защото мисля, че нѣма защо да ни афиширатъ въ „Държавния вѣстникъ“ — кой е присѣствувалъ и кой не.

Прѣдседателятъ: Има думата г. Д-ръ Наковъ.

Д-ръ Н. Наковъ: Азъ правя същото прѣдложение.

Прѣдседателѣтъ: Кажете го, трѣбва да го чуе народното прѣдставителство.

Д-ръ Н. Наковъ: Г. Арабаджиевъ го каза — то е сѣщото.

Прѣдседателѣтъ: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Азъ одобрявамъ тази публикация въ „Държавенъ вѣстникъ“.

Нѣкои прѣдставители: А-а-а!

Д. Драгиевъ: Единъ народенъ прѣдставителъ, който смѣта, че причинитѣ, поради които взима отпускъ, сѣ уважителни, нека има куража, да ги види помѣстени въ „Държавенъ вѣстникъ“. Тази мѣрка е много умѣстна и азъ ще гласувамъ за нея.

Но, ако станехъ да взема думата, то е да поискамъ едно обяснение отъ г. докладчика по слѣдното. Каза се, че ако прѣдставителѣтъ отсъствува отъ комиситѣ, ще му се смѣта като отсъствие, и това отсъствие ще се публикува; но ще дойдатъ и такива дни, когато камарата засѣдава тукъ, азъ съмъ членъ въ една комисия и тя ме вика горѣ да засѣдаваме; азъ намирамъ, че трѣбва да засѣдавамъ и тукъ и тамъ, но като виждамъ, че тукъ е по-големата комисия, че тукъ ме зове по-големъ дългъ, азъ дохождамъ тукъ да засѣдавамъ, а отсъствувамъ въ това врѣме отъ другата комисия — ще ли ми се счете това за отсъствие?

Докладчикъ В. Молловъ: Не, въ никой случай нѣма да се счете за отсъствие.

Прѣдседателѣтъ: Има думата г. Благоевъ.

Н. Благоевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ мисля, че членѣтъ тѣй, както си е, е много добъръ, само ще искамъ да не се публикуватъ отсъствующитѣ въ „Държавния вѣстникъ“. Добра е досегашната практика, въ края на дневницитѣ, въ най-послѣдния дневникъ да се води статистика, кой прѣдставителъ колко дена е отсъствувалъ. Сѣщо и отсъствията на онѣзи прѣдставители, които отсъствуватъ отъ комиситѣ, да се бѣлѣжатъ въ дневника.

Прѣдседателѣтъ: Въ дневницитѣ и тѣй се бѣлѣжатъ отпускиѣ.

Докладчикъ В. Молловъ: Който иска да направи статистика, самъ да си я направи.

Н. Благоевъ: Та, моето мнѣние е да се измѣни послѣдната алинея, като се махне публикуването чрѣзъ „Държавния вѣстникъ“.

Прѣдседателѣтъ: Има думата г. Пешевъ.

П. Пешевъ: Г. г. народни прѣдставители! Азъ съмъ съгласенъ съ първата алинея на тоя членъ,

обаче възставамъ противъ втората му алинея — тя трѣбва да се изхвърли, защото ни третира като школьники. (Нѣкои ржкоплѣскаѣ) Невъзможно е да се третира народното прѣдставителство по този начинъ. Не е това срѣдството да се накара единъ народенъ прѣдставителъ да бѣде добросъвѣстенъ къмъ изпълнение на своитѣ обязанности. Народниятъ прѣдставителъ може да се числи, че е присѣствувалъ тукъ и да прѣкарва врѣмето си въ бюфета, или въ библиотеката, или пъкъ да се разохожда въ града — трѣбва, слѣдователно, да слѣдимъ за всѣкиго и да правимъ бѣлѣжки, да държимъ дневници и да правимъ публикации, както едно врѣме се публикуваше на черната дѣска, че еди-кой си и еди-кой си сѣ непокорни. Това, г-да, на нищо не прилича. По такъвъ начинъ не може да се накара единъ народенъ прѣдставителъ да бѣде добросъвѣстенъ въ изпълнение на своитѣ длѣжности, като народенъ прѣдставителъ. Азъ възставамъ противъ това. Не е туй срѣдството да накараме народнитѣ прѣдставители да работятъ, да бѣдатъ добросъвѣстни, да бѣдатъ прѣдани на работата си. Нека тѣ иматъ съзнание за своята длѣжностъ, за своето високо призвание и да го изпълняватъ тѣй, както диктува съвѣстѣта имъ, и тогава тѣхнитѣ избиратели ще иматъ всичекитѣ срѣдства не отъ „Държавния вѣстникъ“ да черпятъ свѣдѣния, да-ли сѣ присѣствували тѣ или не, но по другъ начинъ да черпятъ свѣдѣния за тѣхната дѣйностъ, не дѣйностъ външна, а дѣйностъ съвѣстна, дѣйностъ плодотворна, дѣйностъ на единъ добросъвѣстенъ народенъ прѣдставителъ. Ето защо, азъ мисля, че втората алинея на този членъ трѣбва съвършено да се изхвърли.

Прѣдседателѣтъ: Има думата г. Стамболийски.

А. Стамболийски: Г-да! Азъ не зная какъ ще става това публикуване; на-ли казахме, че тия, които отсъствуватъ, ще се съобщаватъ тукъ и ще се записватъ въ дневницитѣ? Сега кѣдѣ въ „Държавния вѣстникъ“ ще се записватъ: тамъ, дѣто се записватъ изгубенитѣ животни, или въ другъ отдѣлъ? Това е малко смѣшно. Г-да! Азъ прѣдлагамъ слѣдната редакция на този членъ: „Всѣки прѣдставителъ, който отсъствува безъ отпускъ двѣ засѣдания наредъ, губи правото си отъ дневно възнаграждение“. (Глъчка)

Прѣдседателѣтъ: Моля, тишина, г-да; не се чува нищо.

Има думата г. Инджовъ.

И. Инджовъ: Г. г. прѣдставители! Чл. 87, които става чл. 85, е много добъръ, особено въ първата си алинея. Който иска да отсъствува, нека изложи своитѣ причини, за да видимъ за какво е отсъствувалъ. Азъ прѣдлагамъ въ първата алинея, която гласи: „Прѣдставителъ, който отсъствува безъ отпускъ, губи право на дневни

за времето, през което е отсъствувал“, да се каже, че представителът губи туй право на дневни, „ако отсъствува повече от един ден“. Само тази забелжка азъ правя — да се редактира така: ако е отсъствувал повече от един ден, тогава да губи правото на дневни, а не ако е отсъствувал само един ден. А втората алинея предлагамъ да се гласува така, както си е, със добавката: „ако отсъствува повече от един ден“.

Понеже сж говорили вече 7 души, затова прави предложение да се прекратятъ дебатитѣ.

Председателътъ: Има предложение да се прекратятъ дебатитѣ. Моля ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ това предложение, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Не се приема.

Д-ръ Л. Дѣяновъ и И. Инджовъ: Мнозинство е.

Председателътъ: Има думата г. Мишевъ.

Д. Мишевъ: Оспорва се гласуването — казватъ, че било мнозинство.

Д-ръ Л. Дѣяновъ: Мнозинство е.

Председателътъ: Моля ви се, г. Дѣяновъ. Азъ мисля, че оттукъ имамъ възможностъ по-добре да виждамъ всички, отколкото Вие. Азъ констатирахъ, че е малцинство.

Г. Арабаджиевъ: Мнозинство е.

И. Инджовъ: А пъкъ квесторътъ заявява, че е мнозинство.

Председателътъ: Г. Мишевъ! Имате думата.

Нѣкои представители: Да се гласува втори пътъ.

Д. Мишевъ: Казватъ да се гласува втори пътъ.

Председателътъ: Тогава ще турна втори пътъ на гласуване предложението за прекращение на дебатитѣ. Моля ония г. г. народни представители, които сж за прекращение на дебатитѣ, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Д-ръ Л. Дѣяновъ: Видите ли? Мнозинство е.

Председателътъ: Сега е мнозинство.

Ще туря на гласуване чл. 87, който става чл. 85, тъй, както е въ проекто-правилника. Моля ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ редакцията на този членъ тъй, както е въ проекто-правилника, да си вдигнатъ ржката. (Малцинство) Пада.

Сега ще туря на гласуване предложението на г. г. Арабаджиева, Накова и Стамболийски — то е еднакво: „Всѣки представителъ, който отсъствува безъ отпущъ 2 заседания наредъ, губи правото

си на дневно възнаграждение“. Моля ония г. г. народни представители, които сж съгласни, щото текстътъ на чл. 87 отъ проекто-правилника, който става чл. 85, да бѣде приетъ тъй, както го прочетохъ сега, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XIII.

„Неприкосновеностъ на представителитѣ“.

Чл. 88 става чл. 86. (Чете)

„Чл. 86. Искането да се задържи подъ стража единъ представителъ въ време на сесия се отпраща до председателя на Събранието, който го съобщава въ първото заседание на последното. Книжката по искането се пращатъ веднага и безъ разискване въ комисията по Министерството на правосъдието, за да се произнесе, да-ли има основание за уважение на искането (чл. 95 к.).

„Докладътъ на комисията се представя на Събранието въ опредѣления отъ последното срокъ.“

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ редакцията на чл. 88, който става чл. 86, тъй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 89 става чл. 87. (Чете)

„Чл. 87. Когато единъ представителъ е задържанъ преди-отваряне на сесията, или презъ време на последната (чл. 96 к.), книжката за задържането се съобщаватъ незабавно на Народното събрание за разгледване основателността на задържането.

„Събранието рѣшава по реда, указанъ въ предиущия членъ, да се освободи ли таквъ представителъ или да се задържи и по-нататъкъ подъ стража.“

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ редакцията на чл. 89, който става чл. 87, тъй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XIV.

„Вжтрѣшна полиция на Събранието.“

Чл. 90 става чл. 88. (Чете)

„Чл. 88. Председателътъ се грижи за сигурността на Събранието и на членоветѣ му.

„По предложение на председателя, Събранието само рѣшава какви мѣрки да се взематъ и прилагатъ за тая цѣль.“

Председателътъ: Моля ония г. г. народни представители, които сж съгласни съ редакцията

на чл. 90 от проекто-правилника, който става чл. 88, да си вдигнат ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 91 става чл. 89. (Чете)

„Чл. 89. Никое външно лице, подъ никакъвъ прѣдлогъ, не може да влѣзе въ засѣдателната зала на Събранието въ врѣме на засѣданието.“

Прѣседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ редакцията на чл. 91, станалъ чл. 89, тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 92 става чл. 90. (Чете)

„Чл. 90. Посѣтителитѣ на ложитѣ и галериитѣ, които не се държатъ прилично, нарушаватъ тишината, или даватъ знакъ на одобряване или неодобряване, по отношение къмъ това, що става въ Събранието, се изваждатъ веднага навънъ отъ зданието на Събранието, по заповѣдъ на прѣседателствующия.“

Прѣседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни да се приеме чл. 92, станалъ чл. 90, тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 93 става чл. 91. (Чете)

„Чл. 91. Входнитѣ билети за всѣко засѣдание се даватъ на посѣтителитѣ, по разпореждане на началника на канцеларията на Събранието, подъ отговорностъ на всѣки народенъ прѣдставитель. Само прѣдставителитѣ на печата иматъ право на постоянни билети.“

„Билетитѣ за дипломатическата ложа сж на разположение на министра на външнитѣ работи и на изиовѣданията.“

Прѣседателъ: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Въ стария правилникъ липсватъ думитѣ: „подъ отговорностъ на всѣки народенъ прѣдставитель“. Азъ не зная, защо почитаемата комисия е турила това.

Докладчикъ В. Молловъ: За да бѣде отговоренъ народниятъ прѣдставитель, именно той да взима билети и той да ги дава подъ своя отговорностъ, разбира се.

Прѣседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ чл. 93, станалъ чл. 91, тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XV.“

„Вжтрѣшната администрация на Събранието.“

Чл. 94 става чл. 92. (Чете)

„Чл. 92. Прѣседателътъ има висшето ръководене и контролъ на всички служби на Събранието.“

Прѣседателъ: Моля ония, които сж съгласни съ члена, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 95 става чл. 93. (Чете)

„Чл. 93. Службитѣ на Събранието сж: бюрото съ секретариатъ, квестура, стенографското бюро, канцеларията на Събранието, смѣтководството и библиотеката.“

„За всѣка отъ тия служби бюрото на Събранието ще изработи отдѣлни правилници, като се иматъ прѣдъ видъ наредбитѣ, изложени въ настоящия правилникъ.“

Горѣ, вмѣсто „бюрото съ секретариатъ“, трѣбва да се каже „прѣседателството съ секретариатъ, квестура“ и т. н.

Прѣседателъ: Моля ония г. г. народни прѣдставители, които сж съгласни съ члена, както се докладва отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 96 става чл. 94. (Чете)

„Чл. 94. Квесторитѣ се грижатъ за стопанската частъ, веществената отчетностъ, правилността на разходите и добрия редъ въ Събранието.“

Прѣседателъ: Моля ония, които сж съгласни съ редакцията на чл. 96, станалъ чл. 94, да си вдигнатъ ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 97 става чл. 95. (Чете)

„Чл. 95. Една комисия отъ 6 члена, прѣседателствувана отъ младшия подпрѣседателъ на Събранието, прѣгледва къмъ края на всѣка сесия всички смѣтки на Събранието и прави докладъ до послѣдното за приходитѣ и разходите на прѣдшната сесия.“

Прѣседателъ: Който е съгласенъ да се приеме членътъ тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигне ръката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 98 става чл. 96. (Чете)

„Чл. 96. Смѣтководството дѣйствува съгласно относящитѣ се до него закони и правилници.“

Прѣседателъ: Който е съгласенъ съ редакцията на чл. 98, станалъ чл. 96, тѣй, както се

прочете отъ г. докладчика, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 99 става чл. 97. (Чете)

„Чл. 97. Всички длъжностни лица и служаци на Събранието се назначаватъ и уволняватъ отъ прѣдседателя на Събранието, по постановление отъ бюрото на Събранието; за назначението се пази опрѣдѣления въ надлежния правилникъ за всѣка служба цензъ.“

Прѣдседателътъ: Моля ония, които сж съгласни съ редакцията на чл. 99, станалъ чл. 97, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XVI.

„Библиотека на Събранието.“

Чл. 100 става чл. 98. (Чете)

„Чл. 98. Въ бюджета на Събранието се прѣд- вижда всѣка година сума за доставяне книги, перио- дически списания и вѣстници за библиотеката.“

Прѣдседателътъ: Моля ония г. г. народни прѣд- ставители, които сж съгласни съ редакцията на члена, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 101 става чл. 99. (Чете)

„Чл. 99. Доставка на книги и пр. става по постановление на бюрото на Събранието.“

Прѣдседателътъ: Моля, който е съгласенъ съ редакцията на чл. 101, станалъ чл. 99, да си вдигне ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 102 става чл. 100. (Чете)

„Чл. 100. Нито една книга, списание и вѣстникъ не може да се изнася отъ Събранието, освѣнъ срѣщу разписка отъ заемателя.“

Прѣдседателътъ: Моля ония, които сж съгласни съ редакцията на чл. 102, станалъ чл. 100, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 103 става чл. 101. (Чете)

„Чл. 101. Въ врѣме на сесията, въ читалнята на Събранието само народнитѣ прѣдставители мо- гатъ да влизатъ и да заематъ книги и пр., а въ друго врѣме — всички ония лица, които би имали лична карта отъ прѣдседателя на Събранието за входъ и ползуване отъ библиотеката.“

Прѣдседателътъ: Моля ония, които сж съгласни съ редакцията на члена, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: Чл. 104 става чл. 102. (Чете)

„Чл. 102. Въ началото на всѣки законодателенъ периодъ отъ канцеларията на Събранието се раз- даватъ на всѣки народенъ прѣдставитель по единъ екземпляръ отъ конституцията, избирателния за- конъ, закона за отчетността по бюджета, правил- никитѣ на Събранието, каталога на книгитѣ и периодическитѣ списания на библиотеката. Освѣнъ това, на всѣки народенъ прѣдставитель се праща „Държавенъ вѣстникъ“, заедно съ дневникитѣ на Събранието за прѣзъ текущата легислатура.“

Прѣдседателътъ: Моля ония г. г. народни прѣд- ставители, които сж съгласни съ редакцията на чл. 104, станалъ чл. 102, тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мно- зинство) Приема се.

Докладчикъ В. Молловъ: (Чете)

„Глава XVII.

„За изменение на правилника.“

Чл. 105 става чл. 103. (Чете)

„Чл. 103. Настоящиятъ правилникъ може да се допълня и измѣня, ако една четвъртъ отъ при- сѣдстваващитѣ прѣдставители въ едно засѣдание на Събранието внесатъ проектъ за това.

„Такова прѣдложение се напечатва и разгледва отъ Събранието по реда, опрѣдѣленъ за разглед- ване на законопроектитѣ.“

Прѣдседателътъ: Моля ония, които сж съгласни съ редакцията на чл. 103, както се прочете отъ г. докладчика, да си вдигнатъ ржката. (Мнозин- ство) Приема се.

Отъ всички страни: Е-и-й-й, свърши се!

Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Дайте 5 ми- нути отидихъ, г. прѣдседателю!

Прѣдседателътъ: Има думата г. Драгиевъ.

Д. Драгиевъ: Г. г. прѣдставители! Ако нѣкой отъ г. г. министритѣ би прѣдложилъ, слѣдъ тѣзи 5 дневни непрѣкъснати засѣдания, сега, макаръ и 6 часътъ, да се вдигне засѣданието, азъ не бихъ ималъ нищо противъ; но, ако би да се рѣши, слѣдъ единъ малкъ отидихъ, да продължаваме засѣда- нието си, азъ бихъ прѣдложилъ за по-нататѣшенъ дневенъ редъ да вземемъ третото четене на пра- вилника, . . .

Д. Мишевъ: Не може!

Д. Драгиевъ: . . . да гласуваме спѣшность и тази нощъ да го прокараме на трето четене, та утрѣ да почнемъ работата си по новия правил- никъ. Това прѣдложение прави.

Д-ръ Л. Дѣяновъ: Не може сжщиятъ день да се гласува на трето четене.

Прѣдседателътъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ В. Молловъ: Азъ моля г. г. народнитѣ прѣдставители да не стане сега третото четене, защото, прѣди всичко, по току-що приетия правилникъ, то трѣбва да стане въ едно отъ слѣдующитѣ засѣдания (Одобрене) и, слѣдователно, съ приемането на това прѣдложение, прави се нарушение на този правилникъ. По никой начинъ не съмъ съгласенъ да направимъ това, слѣдователно, ще ходатайствувамъ третото четене да стане най-малко въ слѣдующето засѣдание.

Д. Драгиевъ: Азъ прави прѣдложението си възъ основа на дѣйствующия правилникъ.

Прѣдседателътъ: Има думата г. Арабаджиевъ.

Г. Арабаджиевъ: Азъ прѣдлагамъ, понеже врѣмето е напрѣдвало — часътъ е 6 — да вдигнемъ засѣданието и да туримъ на дневенъ редъ за утрѣ прошенията.

Прѣдседателътъ: Има думата г. министърътъ на вътрѣшнитѣ работи.

Министъръ М. Таковъ: Г. г. прѣдставители! Споредъ правилника, трето четене на този правилникъ не може да става сега и не бива да става, за да не се случи сжщото това, което стана прѣди малко, като се отхвърли пѣлъ членъ, безъ да се даде даже нова редакция. Който мисли да прави нѣкакви прѣдложения за измѣнение, нека да ги обмисли, да си ги редактира и да ги положи на бюрото тогава, когато ще трѣбва да стане третото четене.

Слѣдующиятъ по дневния редъ въпросъ бѣше: първото четене на законопроектъ за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ закона за устуроството на сѣдилищата, но понеже това е една ажна материя, сега, и да я почнемъ, не можемъ свърши, азъ ви моля да се съгласите да вдигнемъ тази вечеръ засѣданието, а утрѣ дв имаме засѣдание, въ което да разглеждаме прошения, защото толкова врѣме не сж разглеждано такива.

Сега, прѣди да се вдигне засѣданието, г. Паприковъ иска да отговори на едно питане, което ще отправи къмъ него г. Мирски и слѣдъ туй да се вдигне засѣданието.

Прѣдседателътъ: Има думата г. Мирски.

К. Мирски: (Отъ трибуната) Г. г. народни прѣдставители! Питането е много кратко; то се отнася до подданството на г. Д-ръ Кръстю Георгиевъ Раковски, родомъ отъ гр. Котелъ, а жителъ на гр. Манкала, при който има чифликъ, писателъ, публицистъ извѣстенъ на всинца ни, понеже е отъ българско племе. Питането, състоящо отъ двѣ точки, е слѣдующето: първо, счита ли нашето правителство Д-ръ Кръстю Георгиевъ Раковски за ромънски или български подданикъ; второ, имал ли е нѣкой пѣтъ, когато и да било, тоя господинъ стипендия отъ българската държава, или не? Въ това се състои питането.

Прѣдседателътъ: Има думата г. министърътъ на външнитѣ работи.

Министъръ С. Паприковъ: Г. г. народни прѣдставители! По отношение подданството на г. Раковски, ние нѣмаме основания да претендираме, че той е български подданикъ; слѣдователно, като небългарски подданикъ, ние трѣбва да го считаме такъвъ, какъвто той счита себе си; той счита себе си, както слѣдя по вѣстниците, за ромънски подданикъ. Ние, повтарямъ, никакъ нѣмаме основание да го считаме за български подданикъ.

По отношение на въпроса, да-ли той е получилъ нѣкога нѣкаква стипендия отъ българската държава, доколкото азъ зная този въпросъ, отъ справитѣ, които азъ съмъ направилъ, такива помощи и стипендии отъ държавата не е получавалъ.

К. Мирски: Отговорътъ, който ми даде г. министърътъ на външнитѣ работи, напълно ме задоволява, защото азъ положително зная, че Д-ръ Кръстю Раковски е отслужилъ военната си тежба въ Ромъния и затова просто ми бѣше чудно, какъ може да бѣде български подданикъ.

Прѣдседателътъ: Утрѣ ще имаме на дневенъ редъ прошения.

Вдигамъ засѣданието.

(Вдигнато на 6 ч. 15 м. вечеръта)

Прѣдседателъ: **Х. Славейковъ.**

Подпрѣдседатели: { **Н. Гимиджийски.**
Н. Къневъ.

Секретаръ: **Г. Копринаровъ.**

Началникъ на Стенографското бюро: **Т. Гълъбовъ.**